

100 éves a Nagy Fuvaros utcai zsinagóga

A Józsefváros kis ékszerdoboza alapításának 100. évfordulóján ünnepséget rendezett, amelyen többek között a templomban eddig szolgálatot teljesítő rabbik szólaltak fel, visszaemlékezve itt töltött éveikre. Streit Sándor, aki három évtizede világi vezetője a kilének, valamint ráv Glizenstein, a vallási vezető a körzet jelenéről és jövőbeni terveiről szóltak. Az alábbiakban Heisler Andrásnak, a Mazsihisz elnökének a beszédét közzük.

Hölgyeim és Uraim! Kedves Barátaim! Tiszta vendégeink, külön kiemelve közülük chábád testvéreinket!

Mikor Streit elnök úr felkért arra, hogy köszöntsem zsinagógájának 100. évfordulóján az ünnepségen megjelenteket, arra kértem elnök urat, segítsen valami forrással felkészülnöm az üdvözlőbeszédre. 24 órán belül egy 224 oldalas, a Nagy Fuvaros utcai zsinagóga történetét elképesztő részletességgel tárgyaló gyönyörű könyvet kaptam, Goldberger Tamás összeállításában. A kötet annyira izgalmas, olvasmányos, jelentős tárgyi tudást bemutató dokumentum, hogy belenézve azonNAL el is ment a kedvem, de különösen az önbizalmam: mit tudok ezek után én majd mondani? Talán csak

annyit, hogy akinek van rá lehetősége, olvassa, forgassa, nézzen bele.

Mimirach semes ad mevoo mehulél hásém. Napkeltétől napnyugtáig dicsérve legyen az Örökkévaló neve. Ez a mondat olvasható a ma 100 éves Nagy Fuvaros utcai zsinagóga tóraszekrénye fölött. A zsidók adakozásából épült templom szinte észrevétlentl bűjik meg a Józsefváros bérházai között. Megjegyzem, a 20-as években a környéken még mintegy 44 zsidó imahely működött. A jótsefvárosi zsidó életről el lehetett mondani, hogy sokszínű és vibráló. S ma is ha valaki betér akár a Teleki téri imaházba, akár a Nagy Fuvaros utcai zsinagóbába, megéríti a múlt század szelleme. A hagyományok, a jiddiskeit itt alig változtak az elmúlt évszázad során. A változó világra nyitott, sokszínű zsidóságot képviselő Mazsihisznél ez a zsinagóga és közössége a maradandó értékek színét képviseli. Azon kevés zsinagógáink közé tartozik, ahol minden nap van imádkozás, a zsidó törvényeknek, a neológia őrzőjének pillérévé vált. Sanyi, kíváncsok hosszú életet Neked.

Hölgyeim és Uraim! A már hivatalozott könyvből dőlnek a nevek és az adatok. Nincs rá lehetőség, sem ok, hogy felsorolásukkal próbálkozzak.

Karácsony Gergely újévi üdvözlete

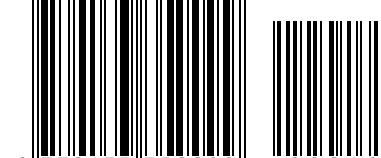
Köszöntöm Budapest zsidó közösséget ezen az ünnepi napon. Legyetek beírva az élet könyvébe!

Fabiny Tamás evangélilus püspök: Legyen áldás ezen az ünnepen!

A zsidó naptár szerint ma este beköszönt ros hásáná, az újév napja. Idősebb testvéreink időszámítása szerint ezzel az 5783. esztendő veszi kezdetét. Ilyenkor sokan igyekeznek meg-hallatni a sófárfúvást, mely ébresztőt fúj a léleknek, hogy kezdjen el visszatekinteni, vizsgálgni a múlt év eseményeit. Legyen áldás ezen az ünnepen! – Fabiny Tamás, az Északi Evangélilus Egyházkörület püspöke Facebook-oldalán köszöntötte a zsidó újévet.

Köszönjük a püspök úr szépsavait.

91770133350099 22019

ה'ב

Szimchát tóra

Táncpartnere boldog férfiaknak sora,
Felváltva átölel mindenkit a tóra,
Örvénylik egy sodró lendületű hora.
Ez a nap az olvasás kezdete s vége,
Így megy ez már ki tudja, hogy milyen régen,
Mindennél, hol zsidó él, északon-délen.

Lefkovics Péter

Orbán Viktor: Kívánom, hogy ez az új év legyen édes és kerek az Önök számára

Levélben köszöntötte Orbán Viktor miniszterelnök Heisler András, a Mazsihisz elnökét, a magyarországi zsidó közösséget és a hazai zsidó szervezet vezetőit az 5783. zsinagógai újév alkalmából.

„Mindannyiunk közös tapasztalata, hogy az ősöktől örökolt hagyományok békét, örömtől és harmóniát hoznak az emberek életébe, amivel nemcsak az ünnepek fényét képesek tovább emelni, de erőt adnak a hétköznapokban is” – írta a kormányfő.

„Engedje meg, hogy a ros hásáná alkalmából tisztelettel köszöntsem Önt és a magyar zsidó közösséget. Kívánom, hogy ez az új év legyen éppolyan édes és kerek az Önök számára, mint az ünnepi asztalra kerülő méz és alma. Legyenek valamennyien jó évre beírva!” – zárta ünnepi levelét Orbán Viktor.

David Pressman izraeli nagykövet a Dohány utcai zsinagógában ünnepelte a ros hásánát – köszölte a hírt a nagykövetség Facebook-oldalán. „Megtiszteltetés volt az egykori gettó területén ünnepelni a zsidó újév kezdetét. Hozzon az új esztendő egyetértést (és kevesebb politizálást)! Sáná tovább mindenki, aki tartja az ünnepet!” – mondta a nagykövet, aki a megosztott fényképen Heisler Andrással, a Mazsihisz elnökével szerepel.

A Mazsihisz Rabbitestületének közleménye

A Mazsihisz Rabbitestülete értesült a Budai Bész Din megalakulásáról, továbbá érdeklődéssel olvasta a Bét Orim közleményét ez ügyben. A Mazsihisz Rabbitestülete ezben ismételten közli, hogy 2019. augusztus 15-i ülésén a magyarországi neológ rabbik többségének jelenlétében áv bész dint választott, s deklarálta, hogy a Mazsihisz keretein belül csak az általa összehívott bész din minősül érvényesnek, elfogadottnak.

Minden más, bész dinhez kötődő és Magyarországon kiállított dokumentumot (get, gijjur stb.) a Rabbitestület mint a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének hivatalos vallási vezetése nem fogad el és nem tekint érvényesnek.

Dr. Fröhlich Róbert
országos főrabbi

Schönberger András
a Rabbitestület alelnöke

A BZSH és a Mazsihisz lezárta az 5782-es évet

Péntek reggel került sor az 5782-es zsinagógai év lezárására a Síp utcában. Bár ros hásáná csak vasárnap este köszöntött be, a Hitközségen már a het utolsó munkanapján elbúcsúztatták a sok eseménnyel párosuló elmúlt esztendőt.

A vezetés részéről Mester Tamás BZSH-elnök, Heisler András Mazsihisz-elnök, valamint Kunos Péter, a BZSH-Mazsihisz ügyvezető igazgatója köszöntötte a dolgozókat, majd ros hásánáról, az olyankor aktuális, valamint a jom kippurt megelőző teendőkről, lelkei feladatokról adott tanítást Fröhlich Róbert országos főrabbi, a Dohány utcai zsinagóga vallási vezetője.

Barbra Streisand az ukrán orvosok életmentő munkájára gyűjt adományokat. Ő maga is komoly összeggel, 24.000 dollárral, azaz több mint tízmillió forinttal támogatja az ukrán orvosok munkáját. „Most nagyobb szükségük van ránk, mint valaha. A szerencseszámom 24, ezért 24.000 dollárt adtam” – írja a színésznő.

145 éves a Rabbiképző

Éppen 145 ével ezelőtt, 1877. október 4-én nyílt meg az Országos Rabbiképző Intézet. Ebből az alkalmából tekint vissza a múltra és előre a jövőbe az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem két rektorhelyettese.

Amikor több mint hét évtizedes tervezés után végre megkezdte munkáját a rabbiszeminarium, a haladó magyar zsidóság fellélegzett: a polgárosodó, magyarosodó zsidó közösségek élére olyan modern szemléletű vallási vezetők kerülhetnek rövidesen, akik egyaránt járatosak a zsidó hagyományokban, a kortárs tudományokban és a magyar kultúrában is. Erről szóltak 1877. október 4-én a megnyitóbeszédek, korábban a terek, később az évfordulós összegzések is.

Bacher Vilmos így fogalmazott a megnyitóünnepségen 145 ével ezelőtt az intézményből majdan kikerülő rabbikról: *Őrizni és ápolni fogják a zsidó tudományt, és bíráló éssel, de jámbor kegyelettel is tanulmányozva és fűrkészve a nagy szellemi örökséget, melyet az ősök bölcsessége az évezredek irodalmában lerakott, fennartandják a múlt és a jelen közötti összefüggést, és előkészítendik a jövő haladásait. A hit, az erkölcsiég tanait a benső megyőződés tüzével, az öntudatos gondolkodás világosságával elő fogják adni, és a hit s tudomány közötti összhangzást, mely a helyesével felfogott zsidó vallásnak sarkkövet képezi, ők fogják képviselni, és mintegy önmagukban, gondozásukban, működésükben megtestesítőt.*

Néhány éven belül azonban kiderült, hogy a valóság összetettebb, mint az ideák világa. Alig végzett az első rabbi, Neumann Ede, amikor Tiszaeszlár és az Országos Antiszemita Párt a magyar zsidóság integrációjának vágya mellé elhelyezte az első kérdőjeleket. Ugyanezekben az években a kritikai bibliatudomány új fordulata, mely megkérdezte a Tóra mózesi szerzőségét, sokakban ingatta meg a hitet, hogy a modern tudomány és a helyesen értelmezett hagyomány közössége vezet el az igazsághoz. Ami pedig a modernizálódó, polgárosodó, magyarosodó, egyúttal szekularizálódó zsidó réteget illeti, őket a tudománnyal és magyar kultúrával felvértezett, doktori címmel rendelkező rabbik is egyre nehezebben szólították meg.

Mindezek ellenére a Rabbiképző mindenügy – mind a mai napig – kitartott és kitart eredeti missziójá mellett. A világ változik, a zsidó közösség változik, a gondolkodásmódunk és a kultúránk változik, de ebben a változó világban is a magyar ajkú zsidó közösségeket látjuk el tudománnyal és hagyománnal. Az új igényeket új módokon kell kiszolgálni, de a közösség szolgálata állandó.

Nézzük végig, mely korszakban,

mely igazgató irányítása alatt minden kihívások előtt állt a Rabbiképző. Az agg Bloch Mózes feladata az intézet felállítása és elfogadatása volt az ortodoxia felől érkező támadások közepe (1877–1907). A világban elismert Bacher Vilmos megtérítette a magyar nyelvű zsidó tudományosságot (1907–1913). Blau Lajos, az első rektor, aki az intézményben végzett, átvezette a Rabbiképzőt az első világkör és az azt követő gazdasági és társadalmi válságok időszakán (1914–1932). Guttmann Mihály a fasizálódó Németországból tért vissza, hogy a fasizálódó Magyarországon irányítsa az intézményt (1933–1942). Lőwinger Sámuel a vészorszakban örökölte meg a szemináriumot, de a következő diktatúra

Balázs Gábor

elől már elmenekült (1943–1950), továbbára a vezetést Róth Ernőnek (1950–1956) és Scheiber Sándornak (1950–1985). Utóbbi joggal érezhette úgy, hogy a zsidó szellem utolsó szíráit őrizi a Kádár-kori Magyarországon. Schweitzer József a rendszerváltás után új életet lehetségesnek találta a szíkrákba (1985–1998). Schöner Alfréd az addigi szemináriumot egy államilag elismert, akkreditált egyetemmel alakította át (1998–2018). Vajda Károly hozzájárult az oktatókar megfiatalításához, és kiszélesítette az egyetem nemzetközi kapcsolatát (2018–2022). A következő vezetők feladata egy olyan, stabil alaponkön álló modern egyetem kialakítása lesz, amely a 21. század középső harmadában aktív értelmi séget neveli ki.

Az Országos Rabbiképző Intézet elsődleges célja, nevéből addódan, rabbik képzése volt. De hiba lenne a hatását csak az általa kinevezett rabbik számában mérföld. Az egykori gimnáziumi osztályokban, az ún. alsó tanfolyamon érettségit diákok többsége nem folytatta tanulmányait a felső tanfolyamon, a tulajdonképpeni rabbiképzésben, hanem világi egyetemekre mentek, zsidó és magyar műveltséggel egyaránt felvértezett értelmi ségi – orvos, ügyvéd, mérnök – lett belőlük. A felső tanfolyam hallgatói, végzettségei között is sok volt a pályaelhagyó, akik inkább a tanári vagy a tudományos kutatói karrieret választották, így öregbítve alma materük hírnevét itthon és külföldön.

Nézzük végig, mely korszakban,

Tegyük hozzá, a Rabbiképző épületében működött az Országos Izraelita Tanítóképző Intézet is, ahol hittanárok és kántorok végeztek. A két intézmény tanári kara az oktatásban kívül hazai és nemzetközi szinten is elismert tudományos munkát folytatott, miközben sokat tett a magyar zsidó kultúra és ismeretterjesztés érdekében (bibliafordítások, a Magyar Zsidó Szemle megjelentetése stb.). Összefoglalva, a Szeminárium jelentősége és hatása jóval túlmutatott a rabbiképzésen.

Hasonlóképpen látjuk a jövőt is. Az OR-ZSE missziója az, hogy a magyarországi neológia, tágabb értelemben pedig a magyar és a közép-európai zsidóság egyik szellemi központja legyen. Ezen belül öt részterü-

Biró Tamás

letet emelnénk ki, amelyeken elődeink is aktív voltak.

Az oktatás célja egyrészt a magyarországi zsidó hitközségek számára rabbik, kántorok és más szakemberek képzése, akit szellemi-vallási, liturgikus, oktatási, közösségepítési és szociális téren is szolgálják közösségeket. Márásról azt is el szeretnénk érni az oktatással, hogy létrejöjjön egy olyan értelmi ségi réteg, melynek tagjai értik és ismerik a zsidó kultúrát, hagyományt, történetemet. Azt kutatják, oktatják, közgyűjteményekben megőrzik, vagy éppen szakúságiróként, könyvkiadóként megismerték az egész magyar társadalommal, és ezáltal hozzájárulnak az előítéletek csökkenéséhez.

A kutatás a tudásunk elmélyítését szolgálja. A múltat és a jövőt, a feltáratlan és a mindenki által ismertetőtől és újabb szempontok szerint értelmezzük, és ezáltal önmagunkat is jobban megérjük. Megpróbálunk válaszokat keresni korunk nagy hitbéli és a vallásgyakorlatot érintő teológiai kérdéseire.

Az így létrejött tudást nem csupán szakfolyoiratokban és az oktatásban kell továbbadni. Az egyetemek ún. „harmadik missziója” a tudományos ismeretterjesztést és a tudás gyakorlati alkalmazását, a szűkebb közösséget és az egész társadalom által hasznosítható eredményeket jelenti. A Rabbiképző múltjából és jelenéből egyaránt vehetünk példákat: könyv- és folyóiratkiadás, szabadegyetemi előadások, kántorkoncertek, bibliafordítások, temetők karbantartása.

Negyedik területként az intézményben őrzött tárgyi és szellemi értékek ápolása említendő. Különösen fontos a Rabbiképzővel egyidős könyvtár állományának állandó megőrzése, digitalizációja és kutathatóvá tétele. E gyűjtemény nem csupán a magyarországi neológia múltját őrzi, hanem olyan tudásbázis, amely a jövőben is nagyon fontos szerepet játszhat.

Végül, az OR-ZSE olyan szellemi támogató háttérként is szeretné funkcionálni, amelyre a fenntartó Mazsihisz és az egész magyar zsidóság bátran építhet – ahogy a Magyar Tudományos Akadémiának is feladata kormányzati és egyéb, társadalalmi fontos döntésekhez a megfelelő szakmai-tudományos háttér biztosítása.

A 145 ével ezelőtt megnyílt Rabbiképző magasra helyezte a mérceit mind az öt célkitűzés esetében. Az utókor feladata ennek megfelelni, de ez lehetetlen műünk megismerése nélkül.

Balázs Gábor, Biró Tamás

Megmaradni Verő Tominak – aki akkor is Tomi, amikor ötvenéves

Verő Tamás főrabbi kedves és mindenki szereti. Ki mondhatja el magáról, hogy mindenki szereti még az ötvenedik születésnapján is? És ezzel minden elmondunk.

A Szarvasról induló fiú.

Aki elsősorban azért lett rabbi, mert szerette az embereket, a gyerekeket, a fiatalokat, az időseket. Aki komolyan vette a hagyományos zsidóságot, de nem rontotta el senki játékát, mindenkit értett és semmi, de semmi rosszindulat és hatalomvágy nem volt benne, kimaradt a belharcolóból, a pozíciószásból, senkinek nem mondta meg, hogyan éljen, végezte a dolgát, kreatívan, szorgalmasan és kedvesen. Az, ha egy rabbi kedves, tulajdonképpen nem olyan nagy dolog, és valamiért itt és most, a Verő Tomi-féle évtizedekben mégis az.

A védjegye ez a kedvesség.

És még valami, a közösségetre emlékeztető közössége a védjegye, a tandemrabbi-biság.

Már évek óta, évtizedek óta együtt intézi a Frankel és a BBYO ügyeit Bán Lindával, aki megújította a rebbecen szerepkörét, vele együtt két egyenrangú fél munkálkodása teszi párosukat az egyik leghatékonyabb közösségszervező erővé a magyar zsidó életben.

A sokat emlégett fiatal rabbik már régén nem annyira fiatalok, Verő Tomi lassan a 120 évre remél idő feléhez ér, de ő tényleg fiatal rabbi fél évszázad-dal a születése után is.

A Verő Tomi.

Akinek a főrabbi-ság nem ismérve, a doktori fokozat nem ismérve, aki nem komoly szeretne lenni, hanem hasznos és jó.

Kedves.

Aki mesét olvas és bár micvára készít, alternatív ros hásánát szervez, aki szereti, amit csinál, és jól érzi magát benne, aki azzal vigasztal, hogy kész keddves mondatokat mondani, nem az a fontos, amit mond, hanem az, ahogy mondja, ez a szövetség, amelyet kötött velünk kedves, laza szeretetre.

A Talmud emlégetti, hogy a rabbik egyike úgy vélte mindenről, ez is jóval várak majd, valami jó csak kijön belőle. Náhúm is Gármúz bizakodása, tiszta kedvessége talán Verő Tomiban élelt újjá. És bármilyen történetben, hogy ő itt van, mindenről, ez a születése után is.

Isten éltesse az 50 éves Verő Tomit!

Körzeti kitérkintő

Miskolc

Újszerű kezdeményezésként alakítottuk meg a most megnyílt Miskolci Zsidó Múzeum barátai körét.

Jó ideig töprengtünk, mi az a téma, amely mindenki számára érdekes. Abban biztosak voltunk, hogy számos helybéli még sosem volt a Kazinczy utcai zsinagógában, és szívesen megismerné az izraelita vallás szokásait, törvényeit. Jól választottunk, amikor legelőször Markovics Zsoltot hívtuk meg. Ő az első rabbi a holokauszt óta, aki életvitelszerűen a városunkban él.

Első előadása a zsidóság törvényei között előkelő helyen szereplő kósér étkezésről, az ezzel kapcsolatos szokásokról szólt. Tabuk nélküli mondta el véleményét arról, mennyire tarthatók be.

Magyarországon, vidéken ezek a szigorú előírások. Azt is meg tudhatjuk, miként alakult ki ez a törvény, és van-e köze az egészséges élethez. Majd arról is szól, hogy a zsidóság törvényei milyen mélységgel befolyásolják a vallásos hívők életét.

Ezt követően a telt házas teremben a hallgatók számos kérdéssel ostromolták Markovics Zsolt főrabbit, aki végezetül mindenkit végigkalauzolt a múzeumban és a zsinagógában.

Elárulom, hogy a kósér étkezési szokások között szóba kerültek a tipikusan zsidó fogások is, például a kemencében készült sólet, a macesz-gombás húshentes és desszertként a flódnai. Ezek elhangzása után beindultak a pavlovi reflexek, és közkvátra megszavaztak, a jövőben önköltséges zsidó vacsoraesttel körön át vezetni meg az előadás-sorozatot.

A legközelebbi időpont október 26. (szerda) ugyanitt. A zsinagóga kistermében Beres Attila, a Miskolci Nemzeti Színház direktora és Markovics Zsolt közösen leplezik le

ügyeltek a nüansokra, hogy minden klappoljon a szereplők öltözékén és a díszleteken – ehhez bizony egy rabbi, egy autentikus tanácsadó is kellett.

Egyébként még azt is elárulhatom, hogy egy városunkban is ismert művész, Zámbó Kornél festő Tíz csapás című kollekcióját is bemutatjuk a múzeumban. A képek jelenleg a szegedi zsinagógában láthatók, s amit ott vége a bemutatónak, mi is megkapjuk őket. Most azt dolgozzuk ki, hogyan tudjuk a festményeket gondosan ideszállítani a mester oroszlányi műterméből. Ha valakinek ismerősen cseng a művész neve, az nem véletlen, ő volt az, aki a miskolci egyetem rektora arcképét a hagyományok szerint megfestette.

A következő rendezvényre már lehet feliratkozni – info@szantograf.hu – vagy a 20-219-2391-es mobilszámon jelentkezni akár SMS-ben is.

Minden előadás előtt vagy után megtekinthető a múzeum és a zsinagoga. A részvétel ingyenes, de érdemes előre regisztrálni.

Szántó István

Ezért vagyunk büszkék Izraelre

Jaír Lapid beszéde az ENSZ-ben

Elnök úr, főtitkár úr, küldötték, hólgyeim és uraim!

1947 novemberében ez a közgyűlés összegyült, és a zsidó állam létrehozásáról döntött. Csak néhány százezer zsidó élt akkoriban Izraelben, ellenséges környezetben, megdöbbenvé és megsemmisítélen a holokauszt után, amelyben népünk hatmillió fiát gyilkolták meg.

75 évvel később Izrael erős, liberális demokrácia. Büszke és virágzó. Start-up nemzet, amely feltalálta a Waze-t és a Vaskupolát, gyógyszereket az Alzheimer- és a Parkinson-kór ellen, valamint egy robotot, amely gerincműtétet képes elvégezni. Világvezető a víz- és élelmiszer-technológia, a kibervédelem és a megújuló energia területén. Tizenhárom Nobel-díjas-sal az irodalom, a kémia, a közigazdaságtan és a békédfi területén.

Miként történett ez meg? Úgy, hogy eldöntöttük, nem leszünk áldozatok. Úgy döntöttünk, hogy nem rágódunk a múlt fájdalmán. Hanem inkább a jövő reményére összpontosítunk. Úgy döntöttünk, hogy energiáinkat egy nemzet felépítésébe fektetjük. Egy boldog, optimista és kreatív társadalom felépítésébe.

Nemcsak elérkeztünk oda, hanem építjük is az Igéret Földjét.

A történelmet az emberek határozzák meg. Meg kell értenünk a történelmet, tiszteletünkre kell és tanulnunk kell belőle. De hajlandónak és képesnek kell lennünk a megváltoztatására is. A jövőt választani a múlt helyett. A békét a háború helyett. Partnerséget az elszigeteltség és a kiközösítettség helyett.

Néhány hónapja összehívtuk a történelmi jelentőségű Negev-csúcsot. Leültünk vacsorázni nem messze Dávid Ben Gurion, Izrael államalapító atya sírjától. Hatan voltunk. Az Egyesült Államok külügyminisztere, Egyiptom, az Egyesült Arab Emírségek, Bahrein, Marokkó és Izrael külügyminiszterei. Egy olyan vacsorán, amelyről két évvel ezelőtt még senki sem hitte volna, hogy lehetséges lesz.

Akkor kinyílt az ajtó, valaki belepött, és azt mondta: *Elnézést a zavarásról, de terrortámadás történt Tel-Avivtól nem messze. Két izraelit meggyilkoltak.*

Egy pillanat alatt mindenki megrétték, hogy a támadás célja a csúcs tönkretétele volt. Hogy harag ébredjen közöttünk, hogy veszekedésre készessen, és megoszsa a közöttünk létrejött új partnerséget.

Azt mondtam a külügyminiszteknek: *Együtt kell elítélünk ezt a terrortámadást, most azonnal. Meg kell mutatnunk a világnak, hogy a terror nem fog győzedelmeskedni.*

A szoba elcsendesedett. Aztán az egyik arab külügyminiszter azt mondta: *Mindig a terror ellen vagyunk, ezért jöttünk el ide.*

Öt percel később pedig közös nyilatkozatot adtunk ki hatan, amelyben elítélik a támadást és megszenteljük az életet, az együttműködést és a hitünket, hogy van más út is. A csúcstartálkozó folytatódott. Aláírások kerültek a megállapodásokra. Munkacsoportok alakultak a technológia, az élelmiszer-biztonság, az energia, a víz, az oktatás és az infrastruktúra kérdéseiről. Ezek a munkacsoportok megváltoztatják a Közel-Kélet arculatát, miközben itt beszélünk róluk.

A Közel-Kélet népének, az egész világ népeinek körbe kell nézni, és fel kell tenni maguknak a kérdést:

Kik jártak jobban? Akik a béké útját választották, vagy akik a háború útját választották? Azok, akik

úgy döntötték, hogy a népükbe és az országukba fektetnek, vagy azok, akik úgy döntötték, hogy mások elpusztításába fektetnek? Azok, akik hisznek az oktatásban, a toleranciában és a technológiában, vagy azok, akik hisznek a fanatizmusban és az erőszakban?

Amikor olyan emberrel találkozom, aki bírálja Izraelt, mindenig ugyanazt válaszolom:

Jöjjön el hozzánk. Jöjjön el, és ismerkedjen meg az igazi Izraellel. Bele fog szeretni. Ez egy olyan ország, amely egyesít a lélegzetlállító innovációt a történelem mély érzésével. Nagyszerű emberek, nagyszerű ételek, nagyszerű szellem. Elénk demokrácia. Egy olyan ország, amelyben zsidók, muszlimok és keresztenyek élnek együtt teljes polgári egyenlőségen.

Az általam vezetett kormányban dolgoznak arab miniszterek. A koalícióban van egy arab párt. A Legfelsőbb Bíróságunkon arab bírák is vannak. Arab orvosok életeket mentenek a kórházainkban. Az izraeli arabok nem elhenségeink, hanem partnereink az életben.

Jöjjön el hozzánk. Felfedezi majd, hogy Izrael egy hihetetlen kulturális mozaik. A Golán fehér havas hegyeitől a Negev fehér sivatagi homokjáig. Tel-Avivtól, a csúcstechnológiák fővárosától, mely egy nonstop buli a Földközti-tenger mentén, Jeruzsálemig, örök fővárosunkig, a hármon vallás szent városáig, melynek gyönyörű utcáin a múlt nap mint nap találkozik a jövővel.

Csodálatos országunk fölött azonban két nagy fenyegetés lebeg. Az örököfeje fölött is, még akkor is, ha megpróbálják letagadni őket. Az első a nukleáris fenyegetés. A félelem attól, hogy terroristákkal és terrorista szervezetek ráteszik a kezüköt az atomfegyverekre. A második fenyegetés az igazság megszűnése.

Demokráciáinkat lassan megmérgezi a hazugság és az álhír. A gátlástan politikusok, a totalitárius államok és a radikális szervezetek aláássák a valóságról alkott képünket.

Tudunk kell, hogy nincs olyan ország a világon, amely jobban szembüliche ezzel a jelenséggel Izraelnél. Nincs még egy ország, amelyet nagyobb hazugságtámadás ért volna, és amellyel szemben ekkora mennyiségű pénzt és erőfeszítést fektettek volna be a dezinformációk terjesztésébe.

Tavaly májusban a világ minden táján megjelent Malak al-Tanani, egy hároméves palesztin kislány képe azzal a szörnyű hírrrel, hogy szüleivel együtt meghalt az izraeli légiérőr támadásában. Szívsorító kép volt, de Malak al-Tanani nem létezik. A fotó az Instagramról származik. Egy orosz kislányé.

Több ezer példát tudok mondani hasonló, Izraelkel kapcsolatos álhírekre. Az Izrael-ellenes mozgalom évek óta terjeszti ezeket a hazugságokat. A médiában, az egyetemeken és a közösségi platformokon.

A kérdés nem az, hogy miért teszik, hanem az, hogy miért figyelnek rájuk? Miért hallgatnak azokra, akik dollármilliárdokat fektetnek be az igazság elkerülésébe? Miért állnak az izlám szélsőségek oldalán, akik melegeket akasztanak fel durakra, elnyomják a nőket, és rakétákkal lönek civileket, óvodákat, kórházakat?

Nem vendég vagyok ebben az épületben. Izrael büszke szuverén nemzet, és egyenrangú tagja az Egyesült Nemzetek Szervezetének.

Nem hallgatunk el, amikor azok, akik ártani akarnak nekünk, építik ezt a pódiumot használják fel hazugságok terjesztésére rólunk.

Az antiszemizmus azt jelenti, hogy készek megkérdőjelezés nélkül elhinni a legrosszabbat a zsidókról. Az antiszemizmus más mércével ítéli meg Izraelt, mint bármely más országot.

Ezt a gyűlöletzenekart vezényíti Irán. Immár több mint negyven éve fényképeznek tüntetőket az iráni városok terein és utcáin, amint izraeli és amerikai zászlókat égetnek. Kérdezzék meg magukról: honnan származnak a zászlók? Honnan szereztek ennyit a zászlónkból?

A válasz: kifejezetten erre a célra gyártják őket. Csak hogy fel-

váltággal. Ezúttal nem üres kézzel állunk azokkal szemben, akik el akarnak pusztítani minket.

A zsidóknak ma van államuk. Van hadseregünk. Nagyszerű barátságok, mindenekelőtt az Egyesült Államokkal. Vannak képességeink, és nem félünk használni őket. Bármit megteszünk, hogy Iránnak ne legyen atomfegyvere. Nem nézzük nemán, hogy megpróbáljanak kiirtani minket. Többé nem Soha többé.

Izrael gazdasági és katonai ereje lehetővé teszi, hogy megvédjük magunkat, de más is: hogy békére törekedjünk az egész arab világ-

tek ki Izraelre. Mind civilekre. Mindegyiket a gyerekeinkre.

Van egy különleges nevelést igénylő gyermekem. A neve Jáeli. Autista. Nem beszél. Tavaly májusban hajnal 3-kor fel kellett ébresztenem, és le kellett rohannom vele az óvhelyre, mert rakéták robbantak az otthonunk felett. Elvárjuk mindeneketől, akik a béke fontosságáról prédigálnak, hogy képzeletben próbáljanak meg hajnali 3-kor lejutni az óvhelyre egy beszédképtelen lánytal. Szavak nélküli elmagyarázni neki, miért akarják megölni.

Ebben az épületben nem egyszer megkérdeztek tőlünk, hogy miért nem szüntetjük meg a korlátozásokat Gázában. Készen állunk rá, már holnap reggel. Készek vagyunk ennél többre is. Innen mondom a gázai lakosságnak, készen állunk, hogy segítsünk egy jobb élet felépítésében, a gazdaság felépítésében. Átfogó tervet mutatunk be Gáza újjáépítésének elősegítésére.

Csak egy feltételünk van: ne lőjön többet rakétákat és lövedékeket gyermekeinkre. Tegyük le a fegyvereiket, és nem lesz korlátozás. Tegyük le a fegyvereiket, engedjék haza fogságban tartott fiainkat, az áldott emlékű, elhunyt Hádárt és Oront, és a még élő Áverát és Hisámot – és akkor együtt építjük fel a gazdaságukat.

Együtt építjük a jövőjüket Gázában és Ciszjordániában egyaránt. Tegyük le a fegyvert, és bizonyítsák be, hogy a Hamász és az Iszlám Dzsihád nem fogja átvenni a létrehozni kívánt palesztin államot. Tegyük le a fegyvereiket, és béké lesz.

Ez a minimum, amivel tartozom a nagyapámnak, az apámnak és a lányomnak. A zsidó nép megtanulta a múlt leckéjét. Biztonságunkat katonai erőnk, gazdasági találékonyságunk, demokratikus ellenálló képességünk garantálja.

Izrael békét keres szomszédainval. minden akadály ellenére az izraeliek nagy többsége még ma is támogatja ezt a kétállami megoldást. Én is közéjük tartozom.

Egyetlen feltételünk van: hogy a jövőbeli palesztin állam békés legyen. Hogyan ne legyen a terror újabb bázisa, ahonnan Izrael jóléttét és magát a létét fenyegethetik.

Hogyan mindenkor képesek legyünk megvédeni Izrael összes polgárának biztonságát?

Ha valaki úgy véli, hogy ez túl nagy kérés, akkor nézze meg a térséget, ahol élünk: nézze meg Libanon, a Hezbollah által irányított összeomló államot. Szíriát, melynek a gyilkos rezsim félmillió polgárát mészárolta le. Nézze meg Afganisztánt, Líbiát, Iránt.

Kérhetik tőlünk, hogy az ENSZ Alapokmányában foglalt értékek szerint éljünk, de nem kérhetik tőlünk, hogy meghalunk értük.

Apám gyerek volt a gettőben, nagyapámát meggyilkolták egy koncentrációs táborban. Békében akarunk élni, de csak akkor, ha ez biztosít ad, nem pedig akkor, ha még jobban fenyeget minket.

Nézzék meg Gázát. Izrael minden megtett, amit a világ tölünk kérít, még erről a podiumról is. Kivonultunk. 17 éve lebontottuk a telepeket, szétszedtük katonai bázisainkat. Egyetlen izraeli katona sincs Gázában. Még 3000 meleg-házat is ott hagyunk, hogy elkezdhetsek építeni saját gazdaságukat.

Mit tettek válaszul? Kevesebb mint egy év alatt hatalomra került a Hamász, egy gyilkos terrorcsoport. Lerombolták a meleg-házat, helyükre terrorista kiképzőtáborokat és rakétaüző silókat építettek. Amiőt elhagytuk Gázát, több mint 20.000 rakétát lő-

gyünk.

Igy kötöttünk békét a múltban. Így fogunk békét kötni a jövőben is. Köszönöm.

(A beszéd magyar nyelvű forrása: Izraelinfo.com)

gyűjthassák. Így néz ki a gyűlöletipar. Ez egy olyan rezsim, amely szisztematikusan gyűlöletet kelt.

A saját népüket is gyűlölök. A fiatal irániak szenvédenek az iráni rezsim béklyítőit és küszködnek velük, a világ pedig hallgat. Segítségért kiáltanak a közösségi médiaban. Szabadságvágyukért életükkel fizetnek.

Az iráni rezsim gyűlőli a zsidókat, gyűlőli a nőket, utálja a melegéket, utálja a nyugatot. Gyűlölök és megölök a másiként gondolkodó muszlimokat, mint Salman Rushdie-t és Mahasa Aminit. Gyűlölük életformája. Ezen a módon őrizik elnyomó hatalmukat.

Az ENSZ-ben csak egyetlenegy olyan tagállam van, amely nyíltan kijelenti, hogy el akar pusztítani egy másik tagállamot. Irán újra és újra kinyilvánította, hogy Izrael Állam teljes megsemmisítése a célja. És ez az épület néma marad.

Mitől félnek? Volt már olyan időszak az emberiség történelmében, amikor a hallgatás megállította az erőszakot?

A minket elpusztítani akaró ország alapította meg a világ legnagyobb terrorszervezetét, a Hezbollahot. Irán finanszírozza a Hamászt és az Iszlám Dzsihádot, és ő áll a tömegek ellen Bulgáriától Buenos Airesig végrehabált terrortámadások mögött. Ez egy gyilkos diktatúra, amely mindenig megesz, hogy atomfegyvert szerezzen.

Ha az iráni rezsim atomfegyverhez jut, használni is fogja azt.

Irán nukleáris fegyverhez jutásával egyetlen módon akadályozhatják meg: ha hiteles katonai fenyegetést tesznek le az asztalra. És akkor – és csak akkor – egy hosszabb távú és erősebb alkuról lehet tárgyalni velük. Világossá kell tenni Irán számára, hogy ha folytatja atomprogramját, a világ nem szavakkal, hanem katonai erővel válaszol. Valahányszor a múltban egy ehhez hasonló fenyegetést tettek le az asztalra, Irán megállt, és visszavonult.

Ma a világ az egyszerű megoldást választja. Úgy dönt, hogy minden ellenkező bizonyíték dacára nem hiszi el a legrosszabbat. Izrael nem rendelkezik ezzel a ki-

bizonyítékkel. Már bebizonyítottuk békával. A Egyiptomiakkal kötött békészerződésünket immár 43 éve teljes mértékben végrehajtjuk. Békészerződésünk Jordániával 28 éve jött létre. Olyan ország vagyunk, amely betartja szavát és teljesíteti a megállapodásokat.

Béké iránti vágyunkat bizonyítottuk az Ábrahám-egyezménnyel, a Negev-csúccsal és az arab világ-gál kötött megállapodásokkal.

Mózes negyedik könyvében van egy vers, amelyet minden zsidó ismer: *Fordítsa feléd orcáját az Úr, és adjon neked békességet.* Izrael Állama az egyetlen ország a világban, amely egy könyön alapul. A Könyek könyén, a Tánáchon, a héber írások könyvének. Ez a könyv és a liberális demokrácia elvei megkívánják, hogy békéjellegűek legyünk.

Történelmünk pedig megköveteli tölünk, hogy tisztán lássunk és nagyon óvatosak legyünk.

„A Teremtő kegyelmére méltó”

Klein Ervin-emlékkoncert

Mindig örömmel, ha egy jelentős tanáregyéniségre emlékezve a tanítványok, utódok, „a láng továbbívői” tisztelegnek egykorú mesterük előtt. A BZSH Hegedűs-zsinagógájában jöttek össze azok, akik szeretettel emlékeznek vissza Klein Ervin főkántorra, nemelyek csak Ervin-ként, mások tanár úrként.

Schöner Alfréd főrabbija emlékezés és a család történetét is röviden összefoglaló bevezetőjét követően Müncz László világi elnök köszöntötte a résztvevőket.

A megemlékezés módja szinte magától értetődött: a kántorokat valamikor tanító Klein Ervin emlékére énekszámok hangzottak el. A jobbára egyszólamú alkotások megszólaltatói részben már gyakorló kántorok voltak, részben olyan fiatalok, akik a mesterséget még csak most tanulják az OR-ZSE-n. Elhangzottak olyan körusművek is, melyeket az Ádám Mária vezető Goldmark Kórus vett fel repertoárjára. Szólóban Fekete László főkántor énekelt (V'ál j'dé ávodecho), és ő adta a basszust is több fiatalabb kollégának.

Magához az ünnepelthez leginkább kapcsolódó mű tulajdonképpen csak egy volt, a Moron Divisájmo, Nigrádi Gergely főkántor előadásában. „A Teremtő kegyelemre méltó” kezdetű éneken hallhattuk mindenzt, ami a szólóéneklés művészét a közönség élvezetével teheti: kiérlelt, drámát elbeszélő, hatalmas hangot, ami betölti (sőt szétrepesztően képes) a Hegedűs-zsinagóga belső

terét, meg visszafogott pianókat, magasságot és mélységet.

Zucker Immanuel a tőle már számos alkalommal hallott Jibone HaMikdost (Ha egyszer majd újra felépül a Szentély) adta elő.

Jelen volt Ervin lánya, Klein Judit is, de (igen elegáns gesztussal) csak egy korábbi kiváló felvételét láthattuk: Jentl dalát. Ugyancsak kivetítőn szólalt meg a Bethlen Téri Gyermekkórus a huszonvalahány évvel felépült videón.

A műsorban még szólót énekelt: Biczó Tamás, Rudas Dániel, Raáb Gábor, Rosenfeld Dániel. A kántorhallgatók kórusához a záró számban csatlakoztak a Goldmark hölgjei, továbbá immár felnőtként az egykoribethlenesek.

Az eseményt Darvas István főrabi szavai zárták.

*

A kántor énekszavát természetesen nem kizárolag a zenei elvezetért hallgatjuk. Az emlékkoncerten (ismét?) kiütözött, hogy alapvetően két stílus, két iskola képviselői voltak jelen. Az egyik az askenázi/szefárd (de mindenkihez kelet-európai hagyományú, és legkevesebb néhány száz évre visszatekintő) éneklestmód a maga sajátos, oroszos vagy galíciai dallamvezetésével, ékftményeivel, torokból kifeszített hangjaival. (Meg a kántorok erőlködésével a magas fekvésekben.) Talán még azt is mondhatnám, hogy a neológián belül ez az egyik legortodoxabb örökség.

Másrészt felhangzott ezen az estén a nyugat-európai kántoriskola, ami-

nek hátrérben lényegesen gazdagabb, csúszkálástól mentes hang, hangképzés és frazeálás van.

Az már természetesen lehet például egy adott közösségi választása – az énektechnika és a jó hangzás szakmai szempontjának mellőzésével –, hogy milyen kántort kíván hallani. Például mert a közösséggel érzi, hogy számára az az igazi, aki bármilyen helyzetben csak szenvendést, bánatot, tragédiát, zokogást képes megidézni. Mindenesetre ez az este meggyőzően mutatta, mennyire nagyszerű tanáregyénisége volt Klein Ervin – és mennyire nehéz a nyomába lépni.

BJI

Bezárt az EL AL izraeli légitársaság budapesti irodája

„Kedves Utasaink, Partnereink, Barátaink, Követőink! Az EL AL Izraeli Légitársaság Budapest belvárosi irodája – 33 évvel a nyitás után – ma délután 17 órakor végleg bezárja ajtaját” – ez a hír jelent meg az EL AL Hungary hivatalos Facebook-oldalán. Mint megtudtuk: ez nem azt jelenti, hogy a légitársaság megszünteti a budapesti járatait, hanem azt, hogy a jegyeket ezután nem a belvárosi irodában vesszük majd, hanem egy külső ügynökségen keresztül.

Búcsú a nagy BIG-tól

Október végén ünnepelhettük volna a mindenüink által röviden csak BIG-nek hívott Benedek István Gábor 85. születésnapját, ehelyett azonban sajnos a halálhírét kell közölnünk. Fájdalmas, hogy itt hagyott minket, hiszen kivételes emberként az élet több területén érezhette otthon magát: a magyar zsidó közösségen, az újságíró-társadalomban, a szépirók között, vagy éppen a Dunapark Kávéház törzsvendégeinek seregében. Mi pedig a legfontosabb helyen tartottuk számon: a szívünkben.

Olyan kedves és szívéllyes ember volt, ami ritkaság az írók és az újságírók között, hiszen mindenkit hivatás alaposan meg tudja tépázni az ember kedélyét és lelkiallapotát. Benedek István Gábor – azaz BIG, ahogyan szeretete jeléül mindenki nevezte – olyan elegánsan emelkedett felül az élet kisebb-nagyobb összecsapásain, hogy derűje és mosolya változatlanul ott ragyogott az arcán. Az sugárzott róla, hogy szereti az embereket, és ez a szeretet aztán visszasugárzott őrá – igen, így is lehet élni, sugárzó szeretetben.

Pedig ha valakinek, neki meglett volna az oka a panaszra, ha valaki, hát ő ismerte az embertársaiban ott rejtőző gonoszt. Látta közelről a gonoszt a vész-korszakban, megtanulta, pontosabban megtanította neki akarata ellenére, hogy minden rettenetes szörnyeket rejti az emberi lélek. S mégis: belőle a szeretet fénje ragyogott embertárai felé.

Az utolsó úriemberek egyike volt, aki még kávéházakban szocializálódott – ez volt a másik titka. A kávéházak finom, visszafogott világát még gyermekkorában, Tótkomlósban szerette meg, nem csoda, hogy második otthona a Pozsonyi úti Dunapark Kávéház volt, ahová minden olyan arccal érkezett, mint aki ünnepelni jött.

S valóban: ő tényleg ünnepelni jött az életet, a humanizmust, az embert emberré tevő párbeszédet és beszélgetést, a dumálást, ahogyan ő nevezte, mert azt vallotta, hogy történék bármilyen embereknek beszélgetniük, dumálniuk kell, hogy értsék és megértsék, azaz lássák és meglássák egymást.

S vele minden nagyszerűen lehetett beszélgetni az újságírásról, az irodalomról, a történelemről, a zsidóságról, a képzőművészetről, a zenéről, mindenről, ami az életnek (az ő életének is) értelmet adott! Büszke volt a magyar-ságára és büszke volt a zsidóságára, s méltán büszke lehetett a családjára és rokonságára, hiszen távoli őse volt a 19-20. század fordulójának nagy magyar zsidó írója: Bródy Sándor.

BIG a családja, származása, szerteágazó érdeklődése, műveltsége és írói-újságírói hivatása folytán az élet több területén érezhette otthon magát: a magyar zsidó közösségen, az újságíró-társadalomban, a szépirók között vagy a Dunapark Kávéház törzsvendégeinek seregében. Mi pedig a legfontosabb helyen tartottuk számon: a szívünkben. Legyen neki könnyű a föld, és emléke fonódjék be az élet kötélkébe, hogy úgy emlékezhessünk rá, ahogyan ő szeretné: derűsen, mosolyogva és nagy-nagy szeretettel.

A BZSH két idősklubjának zarándokútja Győrben

A helyi zsidóság jelenével és múltjával ismerkedtek meg, tavábbá látogatást tettek a zsinagórában és a temetőben a BZSH Héber Imre Klubjának és Herman Lipót Klubjának tagjai Győrben. Az útról Gál Etelka, a Héber Imre Klub vezetője számolt be.

A BZSH két idősklubja hagyományaihoz híven az idén is elvitte tagja-

mutatott. A tárlatvezetés során kidért, hogy immár 10 éve látható ez a kiállítás, s csak ajánlani tudjuk mindenkinél.

A helyi zsidó temetőben szintén csak ámulni tudtunk: tökéletesen tiszta, rendezett, álló sírkövek sokaságát láttuk a kéthektársi területen, vagyis az idelátogatók mindenkihez sírholoz oda tudnak menni. A felújított

habár a helyi zsidóság létszáma nem nagy, de győri hittestvéreink annál lelkesebben ápolják hagyományainkat, védik, óvják értékeinket, és minden megtesznek, hogy megőrizzék őket az utókornak.

Nekünk, a pesti zsidóságot képviselők kis csapatának ezen a napon nagy megtiszteltetésben volt részünk, hogy megismerkedhettünk e

Villányi Tibor elnök tart ismertetőt

it az őszi ünnepek előtti zarándokútra: ezúttal a győri zsidóság múltjájával néztek meg. A program szerzésében és lebonyolításában hatalmas segítséget nyújtott a győri hitközség elnöke, Villányi Tibor és felesége, Judit, valamint a hitközség munkatársa, Spitzer Olga. Az odaút alatt Villányi András és Tolnai János segítettek előadásukkal ráhangolódni a győri zsidósággal kapcsolatos látnivalóra.

A programban szerepelt a zsinagóga meglátogatása, ahol rögtönözött orgonahangversenyt hallottunk, ezután következett az imaterem megtékinése. A zsinagóga előtti kertben felállított emlékoszlop 381 név szerepel az 1944-ben meggyilkolt 14 éven aluli gyermekek emlékén.

Mivel a vidéki zsidóságnak a vész-korszak rettentére miatt csak kis létszámú közösségei maradtak, újaink során rendszeresen leginkább elpusztult romokkal találkoztunk, de most, amikor a szemünk elé tárult a felújított győri zsinagóga, ámultunk a kívül-belül fantasztikusan rendbehozott épület látványán, s nagy érdeklődéssel hallgattuk vendéglátónk szavait.

Az imateremben található frigyeszkrényben láthattuk a második világháború alatt megmentett tórákat, valamint azt a könyvet, amelyben a holokaust áldozatainak neve emlékeztet a mártírokra.

Ezután a Menyházból megtekintettük a helyi zsidóságról szóló helytörteneti kiállítást, amelynek professzionális összeállítása és részletekkel igazi tudományos felkészültséget

ravatalozóban a zsidó vallást ábrázoló freskókkal találkoztunk, majd vendéglátónk vezetésével megnéztük az 1947-ben felállított holokaust-emlékművet is.

A nap folyamán megtudtuk, hogy

kis közösség vezetőségével, mert ők azok, akik minden megtesznek azért, hogy minél többen megismerjék a város zsidóságának múltját és jelenét. Büszkék lehetnek közösségiükre és munkájukra!

A WIZO látogatása az Izrael Sela Otthonban

A WIZO vezetősége és tagjai harmadik alkalommal keresték fel az újpesti Izrael Sela Otthonat.

A látogatás tervezett volt. Megbeszéltek az igazgatóval, Torda Katával. Ma már tudjuk, hogy jó oda menni.

Az épület gyermek lelkületű felnőttek lakhelye. A lékgörgel, a hangulattal, a gondozókkal közötti kedves és kiegyszűlyozott kapcsolattal jó azonosulni. A lakhetet az érzeli faktor teszi otthonná! Jó látni boldog és elégedett embereket. Jó baráti és testvéri viszonyt tapasztalni lakók és munkáljuk végző gondozók, családtagok között.

Tudjuk, hogy munkájuk, hivataluk nehéz feladat, minden nap új kihívás! A gondozók, a vezető természetes viselkedése a kihívást érdemmel, a feladatot boldogság forrásává szublimálja!

Ajándékot vittünk a ház lakóinak, és ők ajándékkal kedveskedtek nekünk. Gyümölcsöt vittünk, ők szavaltak. Hangszereket adtunk, ők táncoltak, énekeltek. Mikor megkapták a készsgéfjelző játékokat, megmutatták az általuk készített hímzéseket.

Önmagukat adták az ott és akkor szervezett előadásukkal. Örültünk, hogy ott lehetünk, és örömmel megyünk újra a közeljövőben! (whe)

IZRAELI

SZÍNES

Arab többség a Jordán folyó és a Földközi-tenger között

Egy izraeli professzor szerint az arabok először kerültek többségebe Izraelben és a palesztinok által lakott részek (Ciszjordánia és a Gázai övezet) együttes területén.

A katonai rádiók nyilatkozó Arnon Szofer professzor szerint Izraelben és az 1967-ben elfoglalt területeken együttes jelenleg mindenekkel mintegy 46-47 százalékban élnek zsidók, noha a hivatalosan nem zsidónak tekintett (általában apai ágon zsidó származású), de nem arab nemzetiségi izraeli állampolgárokkal együtt 49,84 százalékban lakják nem arab izraeliek a Jordán folyó és a Földközi-tenger közötti területet.

Szofernek a Házrec című újságban közzétett írása szerint Izraelben, Ciszjordániaban és a Gázai övezetben összesen mintegy 7 millió 454 ezer zsidó él, miközben 7 millió 503 ezret számlál a már többségebe került arab lakosság.

Az arabok közül 2 millió 256 ezren a Gázai övezetben, 3 millió 244 ezren Ciszjordániaban, 2 millió 3 ezren az 1948-as tűzsüneti vonalakon belüli Izraelben élnek.

Izrael 1967 előtti területén mintegy 400 ezren vannak a se nem arabnak, se nem zsidónak tekintett lakosok, és újabb 400 ezren az egyéb csoportok: vendégmunkások a Távol-Keletről, munkavállalási engedély nélküli Izraelben dolgozó európaiak, afrikai menekültek.

Az utóbbi években az ultraortodoxok egyre növekvő arányának köszönhetően a zsidó nők átlagosan több gyereket szülnek, az arabok mégis többsége kerültek, mert társadalmuk nagyobb arányban fiatal. Míg a zsidóknál ezer lakosra több mint 5 halálozás jutott, a palesztinoknál kevesebb idős él, és ezért ezer főből kevesebb mint három vesztette életét.

Ez a térség mintegy 15 millió lakosával a professzor szerint már ma a nyugati világ legtűnőnélküli területe, de 2065-re 31 millióan élnek majd ott a jelenlegi számítások alapján.

Az arabok és a zsidók aránya azért az egyik legfontosabb kérdése az izraeli politikának, mert ha nem jön létre a kétállami megoldással az önálló Palesztina az 1967-ben elfoglalt területen élő arab lakosság számára, hanem helyette egy közös állam alakul ki ezen a területen, akkor a demokratikus állami felépítés megőrzésével az ország elveszíthetné zsidó jellegét. (MTI)

Ros hásáná 5783: az izraeliek közel 90 százaléka elégedett az életével

Izrael 9,5 millióra növekedett lakossággal készül a zsidó időszámítás szerinti 5783-as új évre.

Jichák Hercog államelnök zsidó újévi, vagyis ros hásáná üdvözletében arra szólította fel Izrael népét, hogy a belső vitákat méltóságterjes módon kezeljék még a választási időszakban is. Az országban ugyanis november elsejére írták ki a 3,5 éven belül ötödik parlamenti választást.

Még az egységünkre kihívást jelentő választási időszakban is meg kell tanulunk elfogadni, tisztelettel-jes közbeszéddel kezelní nézeteltéréseinket, anélkül, hogy Isten őrizz el-vetnénk azt a bennünk élő mély é

őrök igazságot, hogy testvérek vagyunk – kérte Hercog.

Az üzenet előzménye, hogy a Benjamin Netanjahu volt miniszterelnök esetleges visszatérése ellen tüntetőket ismét megtámadta, megütötte egy ellentüntető, ráadásul az ellenzéki Likud párt kampányának egyik fizetett alkalmazottja. A Likud válaszul közölte, hogy az illetőt az ügy kivizsgálásáig felfüggesztették a pártban betöltött állásából.

Az előző évek négy választásának eredménye alapján két táborra – Netanjahu támogatóira és ellenzőire – oszlott ország lakossága 2024 végre váratlanul eléri a tízmilliót. Je-

lenleg a zsidók aránya a teljes népesség mintegy 74 százaléka, 7 millió 69 ezer fő, s az arab nemzetiség létszáma mintegy 2 millió 26 ezer, vagyis a lakosság 21 százalékát jelenti. A fennmaradó 5 százalék nem arab nemzetiségi kereszteny vagy más vallású állampolgár.

A tavalyi zsidó újév óta Izrael lakossága mintegy 187 ezer fővel gyarapodott, megközelítőleg 177 ezer gyermek született, és 51 ezer ember halt meg. A várható élettartam a férfiaknál 80,5, a nőknél pedig 84,6 év. Csaknem 60 ezren vándoroltak be az egy zsidó nagyszülöt megkövetelő hazatérési törvény alapján 93 ország-ból – és ezzel két évtizedes rekord született.

Az új év beköszöntének idején az egész világon megközelítőleg 15,3 millió zsidó él a Zsidó Ügynökség (Szochnut) adatai szerint, ami Sergio Della Pergola demográfusnak, a Jeruzsálemi Héber Egyetem kutatójának tanulmányára alapul.

Az elmúlt évben az izraeli átlagháztartás nettó pénzügyi jövedelme havi 16.559 sékel volt (mintegy kétmillió forint), és optimizmusra ad okot, hogy augusztusban a foglalkoztatási ráta az elmúlt négy év legmagasabb szintjére emelkedett.

Az izraeli háztartások 64,6 százaléka rendelkezik saját lakással, az ország lakói teljes kiadásuk negyedét köllik átlagosan lakhatásra. Az összes kiadás 19,3 százaléka ment el közlekedésre és kommunikációra-hírközlésre, 17,6 százaléka pedig élelmiszerre.

Az izraeliek 89,3 százaléka elégedett az életével, de ez az arány nemzetiségenként eltérő: 91,5 százalék a zsidóknál és 79,7 százalék az araboknál. Ugyanakkor csak 66,8 százalék elégedett az anyagi helyzetével, és 25,9 százalék azt jelentette, hogy nehezen tudja fedezni háztartása havi kiadásait.

A 20 évesnél idősebb zsidók 45,3 százaléka világként, 33,1 százaléka hagyományosként, 10,7 százaléka vállásosként, 10,5 százaléka ultra-ortodoxként határozta meg magát.

Csaknem 40 ezren imádkoztak a Siratofalnál Jeruzsálemben, együtt énekelve az új év előtti bűnbánó imát. Az újévi családi vacsorákon „édes ételeket” illik fogyasztani, ezen alkalommal a húst is általában gyümölcsökkel, mazsolával, gyakran gránátalmával sütitik, hogy édes legyen az új esztendő. A halnak, a baromfinak és a tálcára kerülő állatoknak ilyenkor a fejét, és semmiképpen sem a farkát szokták elkészíteni, mert a fej a dolgok, az év kezdetét jelzi, szemben a végét jelölő hárás röszekkel.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően idén is lezárták biztonsági okokból az őszi zsidó ünnepet idejére az 1967-ben elfoglalt palesztin területeket. A korlátozások vasárnap délután 4-kor léptek életbe, és egészen szerda éjfélig csak humanitárius okokból engedélyezték a területeken élő palesztinok belépését Izraelbe. (MTI)

Silló Sándor cfáti sétája

Cfát Izrael egyik szent városa. Egy darabka történelem, kabbalista zsinagógákkal, tarka művészneyeddel, galériákkal. Csak sétálni akartam, fényképezőgéppel a kézben.

Ót éve jártam itt utoljára. Akkor sem volt már fényes turistacsalagot látványosság, pedig lehetne. Noé fia Sém alapította a Biblia szerint. Az Özörvíz után jó ötletnek tűnt egy 900 méter magas hegyen építkezni. A középkor harcos századai végén

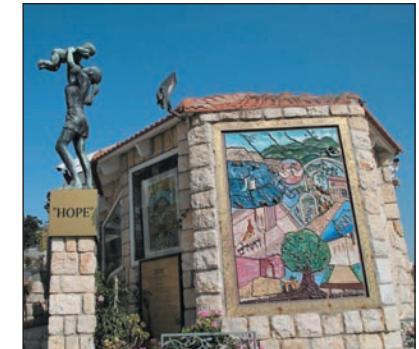

már 32 zsinagógája volt Cfátnak, európai és észak-afrikai zsidó telepesek éltek itt.

És nagyon sok híres rabbi.

Emlékeket, legendákat örzi a városka, de mintha az enyészet felgyorsult volna az elmúlt években...

Nem értekeznék sem az északi régió leszakadásáról, sem a munkánélkülisegről, sem a koronavírus három évéről, ami komoly érvágás volt Cfát életében. A zarándokok, turisták, kirándulók elmaradtak. A

Egy spanyol turista illetlen öltözetben pózolt a Templom-hegyen

A Kan közszolgálati műsorszolgáltató szerint a Hamász médiakampányt indított egy spanyolországi kereszteny turista ellen, aki felment a Jeruzsálem óvárosában lévő Templom-hegyre, és nem megfelelő ruhában pózolt egy fényképen, írta meg az [ujkelet.live](#).

A Gázai övezetet uraló Hamász terror-szervezet rádiójának honlapján a következő szerepel a Kan fordítása szerint:

„Egy cionista telepes közzétett egy fényképet, amelyen félmezeiben pózolt az áldott al-Aksza mecsetnél.”

A Hamászhoz közel álló Sehab hírügnökség egy elmosódott fotót tett közzé a turistáról „Erkölcstelenséged nem fogja beszennyezni al-Aksza tiszta-ságát” – szöveggel.

Hazem Kasszam, a Hamász szóvivője cionista szélsőségesnek nevezte a nőt.

„Egy cionista szélsőséges megszentségtelenítette az áldott al-Aksza létesítményt, ahol szeméremetlen öltözékben készített magáról fényképeket. Ez példátlan provokáció a palesztin nép érzelméi ellen, és folytatja az al-Aksza tiszta-ságának beszennyezését, valamint cionista kísérlet az egész arab nép semibevételére” – mondta Kasszam.

A más gyereke

Ez a különös történet Izraelben játszódik. A zsidók és a palesztinok kötött konfliktust egy nem éppen hétköznapi példán keresztül mutatják be.

Két család gyerekét közvetlenül a születésük után véletlenül összekeverik a kórházból. A zsidó gyerek a palesztin családhoz kerül, a palesztin gyerek pedig a zsidó családban nő fel. A cserére csak évekkel később derül fény, amikor is a palesztin srác katonának készül, a vércsoport pedig nem egyezik az édesapja vércsoportjával. Na ekkor kezdődik a baj, hiszen szembesülni kell a valósággal, és azzal, hogy a vér szerinti gyerekek az ellenséges családban vannak. Vajon hogyan fogják ezt elmondani a gyerekeknek, és hogyan változik meg az életük?

A film egy nagyon fontos dologra hívja fel a figyelmet, mégpedig arra, hogy az ellenségeskedést és a gyűlöletet felülmúljá az, ha megértjük egymás problémáit.

Az elcserélt gyerekek története pontosan ezt mutatja meg: sokkal nagyobb bátorság összetartani, mint gyűlölni a másikat.

(Megjelent a Magyar7 2022/32. számában.)

Fotó: Magyar7/Archív felvétel

A tíz legbefolyásosabb zsidó közéleti személyiség 2022-ben

A nagyobb zsidó lapok évről évre közzétesznek különböző „ranglistákat” a világ befolyásos zsidó vezetőiről. A Szombat folyóirat alábbi összéállítása a Jeruzalem Post listája alapján készült, s aligha jelent meglepetést, hogy első helyen az Oroszország által megtámadott Ukrajna elnöke, Volodimir Zelenszkij áll, a második Jair Lapid izraeli miniszterelnök, a harmadik pedig Élisabeth Borne, Franciaország új kormányfője.

1. Volodimir Zelenszkij

Az ukrán elnökből ikon lett a hazájáért támadás és a háborúban tanúsított bátorsága okán. Nem menekült el, hanem fegyvert követelt a világtól. A médiá és a diplomáciát használta saját fegyverként. A vasfüggöny 1980-as években bekövetkezett lehullása óta a legnagyobb változást hozta a kelet–nyugati kapcsolatokban.

2. Jaír Lapid

Pályafutása utolsó tíz éve görönnyös út volt a hatalomig. Jelentős mértékben tapasztalatának, rátermettségének, kompromisszumkészességek köszönhető a jobbközép koalíciós kormány megalakítása, aminek külügyminisztere, majd rotációs alapú miniszterelnöke lett.

3. Élisabeth Borne

Franciaország második női miniszterelnöke a holokausztúlélő Joseph Bornstein gyermeke, aki lenyel zsidóként bátyjaival együtt került koncentrációs tábora, majd a háborút követően kapott francia állampolgárságot. Élisabeth Borne építőmérnök lett, majd a párizsi városházán dolgozott, később pedig különböző kormányokban volt köz-

lekedési, környezetvédelmi és munkaügyi miniszter.

4. Tom Nides

Az USA nagykövete a vele készült interjúkban nem csupán a megbonthatatlan amerikai–izraeli kapcsolatokról beszél, de arról is, menyire fontosnak tartja, hogy Izrael megőrizze zsidó és demokratikus jellegét. „Biden elnök saját magát cionistának tartja. Az ő különöttekkel feladatomnak tekintem, hogy ezt a kapcsolatot jó időben és rossz időkben egyaránt ápoljam. Komolyan veszem a küldetést.”

5. Benjámin Netanjahu

Netanjahu ügyes húzásai és híveinek láthatólag határtalan lelkesedése és verbális támogatása meglehetősen sok jobboldali törvényszöktől tántorított el az igencsak vegyes koalíciótól, ami júniusban a jobbközép kormányzat széteséséhez és új, novemberi választások kiírásához vezetett.

6. Dana Walden

„Pompás mostanában a tartalomipar részesének lenni” – nyilatkozta a Varietynek. A Disney General Entertainment Content igazgatójaként Walden felügyeli a Disney általános szórakoztató és hírműsorainak tartalmát, valamint olyan műsorokat, mint a Hulu, az ABC Entertainment, a National Geographic Content stb. A Disney+ nemrégiben jutott el Izraelbe. Korábban a Fox Television Group elnöke és ügyvezetője volt, ez idő alatt a Fox Broadcasting Company a negyedik helyről az évre tornázta föl magát.

7. Ronald S. Lauder

Ronald S. Lauder 2007 óta a Zsidó Világkongresszus (WJC) elnöke. Hangját gyakran hallatja a tiszta erkölcs nevében, és jelentős befolyást gyakorol az Izraeli és a diaszpóraval kapcsolatos ügyekre, különösen az USA-ban, ahol él.

8. Antony Blinken

Az amerikai külügyminiszter számára a 2022. év az Afganisztánból történő kivonulás következményeinek fölszámolása és az afgán menekültek USA-beli letelepítése jegyében indul, amit a bürokrácia alapozan gátolt.

9. Rivka Friedman-Feldman

Benjámin Netanjahu korábbi miniszterelnök nem volt túl boldog, amikor megtudta, hogy nyilvános korupciós perében a jeruzsálemi körzeti bíróság elnöke Rivka Friedman-Feldman lesz. Ő ugyanis szerepelt azoknak a bíróknak a rövid listáján, aik Ehud Olmert miniszterelnök ügyét tárgyalta, és börtönbüntetésre ítélték a vándlottat.

10. Adena Hefets

35 éves korára sikerült a JP ötvenes listájára fölkerülnie, ami nagy bravúrnak számít. BS-fokozatot politikai elemzésből a Cornell Universityn, MBA-t a Stanfordon szerzett. A Goldmann Sachs-nál volt szakmai gyakorlaton, a Merrill Lynch-nél banki szakmai elemzőként dolgozott. Jelenleg a Divvy Homes cég ügyvezetője. Hogyan segíti a vállalkozás a kevessé tehetős amerikaiak otthonhoz jutását? A Divvy kuncsaftai kiválasztják a kedvükre való házat. A cégek fölépített és bérbe adja nekik, miközben ők összegyűjtik a foglalót. A cél az, hogy a vásárló végül hagyományos jelzálogkölcsonhöz juthasson.

(A Szombat cikkét teljes terjedelmében itt olvashatják:
<https://www.szombat.org/politika/atz-legbefolyasabb-zsido-kozeleti-szemelyiseg-2022-ben/>)

KÖNYVISMERTETŐ Zsidók, Isten és történelem

Gyakran betérek kedvenc dunaszerdahelyi könyvesboltombá, ami önmagában nem is lenne baj, csak hogy tízből kilencszer képtelen vagyok üres kézzel távozni onnan. A minden a szemnek, semmit a kéznek elvét körülbelül a második másodpercen dobom a kukába, elég hozzá egy csábító borító vagy egy érdekes fulcsöveg.

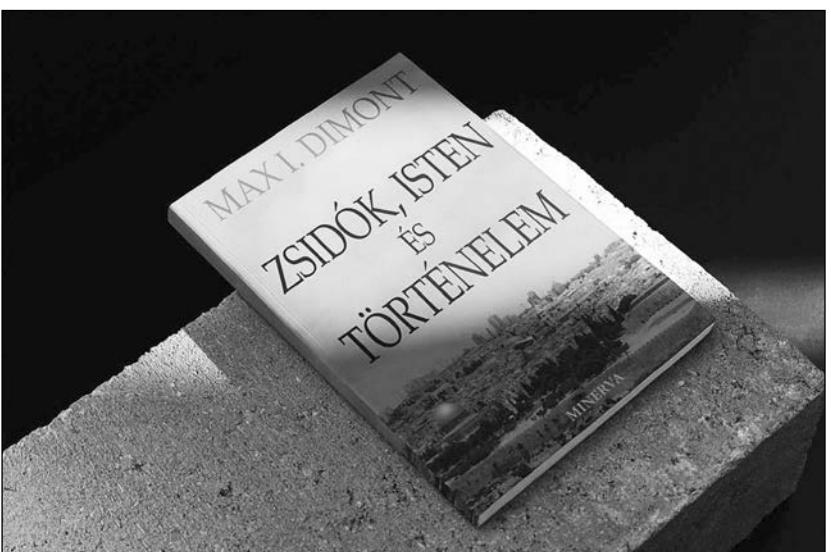
Függőleges teljes tudatában igyekszem kezdeni valamit a helyzettel, mert nemcsak a bankszámlám apad az egészségesnél eggyel kevésbé elviselhető gyorsasággal, de a könyvesboltomon rendelkezésre álló szabad helyek is.

Legutóbbi szerzeményem egy magyarul korábban soha meg nem jelent, idén már hatvanéves könyv, a Zsidók, Isten és történelem, amely Max I. Dimont finn-amerikai amatőr történész legismertebb kötete, és – legalábbis a Wikipédia szerint – minden idők legnagyobb példányszámban elkelt, zsidó történelemről szóló munkája. Dimont halála előtt néhány hónappal felesége segítségével nekiállt felfrissíteni a könyvet, de 1993-nál tovább így sem juttatott.

A történet az Izrael Állama és a Palesztin Felszabadítási Front között kötött első puhatalozó megegyezéseknel véget ér.

Helyénvalónak érzi az indoklást, miért éppen a zsidók történelméről szóló könyvet ajánlunk a Magyar7 olvasónak figyelmébe. Dimont könyve előszavában azt írja, a zsidó történelem (...) túl érdekes ahhoz, hogy a zsidók és tudósok kizárolagos tulajdonra maradjon. Ez a remek szabott kötet tökéletesen példázza írójának igazat.

Mivel Dimont nem akart szakkönyvet írni, ott inkább az ismeretterjesztés, semmint a mindenre kiterjedő tudományos igényesség motiválta, tulajdonképpen egy hatalmas, négyezer évnyi cselekménnyel bíró regényt kap kezébe az olvasó. Bár a szerző ezt egyértelműen nem jelenti ki, könyve vélhetően az érdeklődő nem zsidó nagyközönségnak frödött.

Kronológiai sorrendben haladtunk végig a zsidó történelmen egészen Ábrahám és Isten találkozásától az izraeli–palesztin békétárgyalásokig. Dimont egyik legjobb húzása, hogy a zsidó történelmet nem önmagában állónak tekinti, mivel a zsidók szinte minden civilizációk szövetségében éltek, és a zsidók sorsa párhuzaiban haladt ezeknek a civilizációknak a sorsával. Így amikor Mózesről olvasunk, az Egyiptomi Újbirodalom életébe is betekintést nyerhetünk, a filozófus Baruch Spinoza kapcsán a 17. századi Hollandiában kalandozunk, és így tovább.

A szerző külön fejezetet szentel a zsidókérdés legkényesebb pontjának, az antiszemizmusnak. Dimont sajátos véleménye miatt a kötet talán legerősebb része ez a néhány lap, már csak emiatt is megéri nekiáogni a mintegy 500 oldalon összefoglalt négyezer éves utazásnak.

Miközben amennyire kívülállóként lehet, megismerjük és megértjük a zsidó kultúrát, Dimont megpróbál választ adni a zsidó történelem szerinte legfontosabb kérdésére is. Minek köszönhető, hogy a története során folymatosan másokkal együtt élő nép minden egyes nagy civilizáció eltűnése után megőrizte saját kultúráját és identitását? Minek tudható be, hogy egy alig 15 milliós tömeg ekkora hatást tud gyakorolni az egyetemes emberiségre? Gondolkodó embereknek nem érhetjük be az ehhez hasonló kérdésekre reflexként érkező ostoba, antiszemita topozzokkal. Bár Dimont könyve után sem kerül egy csapásra kezünkbe a *kulcs*, elolvasásával talán egy lépéssel közelebb kerülünk a megoldáshoz, miként lehet nemzetként, közösségekben megmaradni a legnehezebb körfélék között is. Létezik-e vajon ennél fontosabb kérdés a felvidéki magyarság számára?!

Pomichal Krisztián / ma7.sk

Izrael döntött: nem ismeri el az ukrainai „népszavazás” eredményét

Izrael nem ismeri el az orosz ellenőrzés alá került négy ukrainai régióban tartott népszavazás eredményét – jelentette a Háárec című újság nyomán az MTI.

Az izraeli külügyminisztérium közleményében bejelentette, hogy Izrael elisméri Ukrajna szuverenitását és területi integritását, és nem fogadja el az Ukrána orosz megszállás alatt álló keleti körzeteiben lezajlott referendum eredményét.

A tárcánál vita folyt arról, miként reagáljanak Oroszország várható döntésére a népszavazási eredmények után – közöltek miniszteriumi források a lappal.

Végül az illetékesek úgy döntötték, határozott nyilatkozatot adnak

ki annak ellenére, hogy Oroszország még nem jelentette be az érintett területek annektálásának szándékát. Az izraeli közleményt nem előzte meg nemzetközi vagy amerikai kéres Oroszország szándékainak elítélezésére.

Emellett Jeruzsálem megkezdte húsz, súlyosan sebesült ukrán katona Izraelbe szállítását és gyógykezelését. A miniszterium jelentése szerint az első két ukrán katona megérkezett a Síba kórházba.

Izrael több millió sékelt különített el az érkező sebesültek fogadására és elhelyezésükre a számukra legjobb kórházban, valamint a rájuk váró rehabilitációs programra.

„Ez az erőfeszítés része Izrael

azon kötelezettségének, hogy folytatja átfogó humanitárius segítsényújtását Ukrajnának” – közölte a külügyminiszterium.

Jeruzsálemi kormányzati tisztviselők hangsúlyozták: Országuk lépései azt a célt szolgálják, hogy megmutassák Volodimir Zelenszkijnek, Izrael kiállt Ukrána mellett annak ellenére, hogy az ukrán elnök bírálta Jeruzsálemet.

Zelenszkij többször is nyilvánosan felrótt Izraelnek, hogy vonakodik légvédelmi fegyvereket küldeni Ukrájnának. Az ukrán elnök legutóbb szeptember elején, Jaír Lapid miniszterelnökkel folytatott telefonbeszélgetésében foglalkozott ezzel a kérdéssel.

Több tucat náci hajót hozott a Duna felszínére az aszály

Több tucat, a második világháború alatt elszílyesztett német hadihajó emelkedett újra a víz felszínére Kelet-Szerbiában a Dunában. A roncsok még mindig lószert és robbanóanyagot tartalmaznak.

Mindez nagy valószínűséggel az utóbbi évek legsúlyosabb európai szárazságának köszönhető, írja a Times of Israel. A Reuters hírügynökség jelentése szerint a Duna közel egy évszázad legalacsonyabb szintjén volt.

A náci Németország fekete-tengeri flottájához tartozó hajók százai süllyedtek el a folyóban, amikor 1944-ben visszavonultak az előrenyomuló szovjet erők elől. Most több mint 20 roncs bukkant fel a szerbiai Prahovo folyami kikötőváros közelében, amelyek még mindig lószert és robbanóanyagot tartalmaznak – jelentette a Reuters nyomán a *Kibic*.

A robbanóanyaggal megrakott hajók veszélyt jelentenek a Hajózású útvonalra, valamint Szerbia és Románia helyi halászatára. A Reuters értesülései szerint a feltárt hajók egy része 180 méterről 100 méterre szűkítette a folyó hajózható szakaszát Prahovo közelében.

A német flotta nagy ökológiai katasztrófát hagyott maga után, amely mincket, prahovíakat fenyeget – mondta a Reutersnek a 74 éves Velimir Trajilovic, egy helyi férfi, aki könyvet írt a hajókról.

A hírügynökség szerint márciusban a szerb kormány pályázatot írt ki a hajók megmentésére, valamint a lószerek és robbanóanyagok elszállítására. A jelentés szerint a művelet költségét 30 millió dollárra becsülték.

Európában az elmúlt hónapokban rekordmagasságú hőmérsékletekkel kellett szembenézni, ami aszályhoz vezetett az egész régióban.

Richter Gedeon tiszteletére emlékérmet bocsát ki az MNB

Richter Gedeon születésének 150. évfordulója alkalmából különleges, csúcsára állított, 2000 forint névértékű színesfém emlékményt bocsát ki a Magyar Nemzeti Bank.

Ugyancsak az évforduló alkalmából Richter Gedeon nevét veszi fel a kőbányai Vaspálya utca egy szakasza, valamint emléktáblát avattak a Kőbányán működő gyógyszergyár

évekre a Richter Rt. az egyik legjelentősebb magyar külkereskedelmi vállalattá fejlődött.

A tájékoztatóban felidézik: a második világháború előtti évek zsidótörvényei teljesen ellehetetlennítették Richter Gedeon. 1942-ben megfosztották vezérigazgatói tisztségétől, tanácsadóként dolgozhatott a saját vállalatánál. 1944 ősén a gyártási tevékenység szinte teljesen megbénult.

Emlékérme Richter Gedeon tiszteletére

telephelye mellett, tisztelegve az 1872-ben született gyógyszerész, gyáralapító emléke előtt.

A jegybank közleménye szerint a modern hazai gyógyszeripar megerősítéjének tiszteletére kibocsátott emlékérmet, amelyek tükrényes és selyemfényes változatban készülnek, Kereszthury Gábor iparművész tervezte.

Richter Gedeon 1890-től kezdtet el gyógyszerészgyakornokként dolgozni, 1895-ben a Budapesti Tudományegyetemen (mai ELTE) szerzett gyógyszerész oklevelet. Felsőfokú tanulmányait követően hazai és nemzetközi tapasztalatokat is szerzett a gyógyszerészet és a gyógyszergyártás területén. 1901-ben vásárolta meg első budapesti patikáját, ahol organoterápiás gyógyszereket állított elő. 1907-ben Kőbányán alapította meg a nevét viselő gyógyszergyárat, mely rövid időn belül élvonalbeli nemzetközi gyógyszerszállítótává vált.

A gyár egyik nagy sikere az 1912-ben szabadalmaztatott lázcsillapító gyógyszerkészítmény volt. Az első világháború kitörésekor, 1914-ben már 24 szabadalom volt a vállalat birtokában. A családi cég 1923-ban részvénytársasággá alakult. Szerteágazó nemzetközi kapcsolatait felhasználva, a második világháború idején a gyár már öt világrészre, 70 országra kiterjedő képviseleti hálózattal és tíz külföldi leányvállalattal rendelkezett.

Érdemei elismeréseként Richter Gedeon magyar királyi kormányfőtanácsosi címét kapott. Az 1930-as

Bár ekkor külföldre menekülhetett volna, a gyógyszergyár védelmében Budapesten maradt, míg végül a nyilasok meggyilkolták.

Az emlékérmet előoldalán központi motívumként a gyógyszerész által alapított vegyészeti gyár felülnézeti ábrázolása látható, jobbra fent pedig a Richter Gedeon által kifej-

Levél a 66236-os számú fogolyhoz

Kezembe került az 1942-es polgári iskolai bizonyítványod. Kettes, hármas érdemjegyeket szerezte, mostani mérce szerint tehát átlagosan jó, négyes tanulmányi eredmény ez. 40 pengő volt a tandíjaid. Osztályfőnökök neve Szabó János. Hát ez szörnyű! Én ismertem, tanított az én időmben is, bizonyos eltűnésem után 9-10 évek. Azért szörnyükködök, mert két fiával jó barátságban voltam, összejártunk, együtt rosszalkodtunk. Szabó tanár soha, érte, soha nem mondott, kérdezett rőlök semmit, sem az iskolában, sem akkor, ha az udvarukon fociztunk. Ha jól visszagondolok, egyébként sem szólt hozzá soha. Én nem tudtam még akkor, hogy oszt.főd volt, de ő nyilván tudta, hiszen családi és utónevünk betűről betűre azonos! Utólag elítélem, lelketlen ember volt. Talán más jelző is illene reá, sejtem, hogy miért volt tartózkodó...

Az osztálynévsorban a tizenkilencdik vagy. A huszadik osztálytársad neve is ismerős. Talán ő volt az, aki egy tárgyalóasztalnál ültem úgy ötven éve. Ő szemben ült velem. Bajszos, termeszt, kifejezetten vidéki figura, a tárgyalás nemigen kötötte le, izgett-mozgott, halkan sugdosott hol az egyik, hol a másik oldalra. Amikor elérkezett a jelenléti ív, aláírta, de még nem adta tovább, bongészte a nevet. Felnézzet, neverem mondta, s azt kérdezte, tudja-e valaki, hogy ki az? Súgtam felé, én vagyok. Na figyelj, sugdosta felém, volt nékem egy ilyen nevű osztálytársam a felszabadulás előtt, ismerted?

Le akartam esni a székről, alig tudtam megszólalni. Kinyögtöm nehezen: nem ismertem. A kérdező nem reagált, aláírta a listát, és továbbadta.

En semmiré nem emlékeztem a tanácskozás után, hogy mi hangzott el, ki mit mondott. A válaszomon gyötörődtem sokáig: bár igazat mondjam, hogy nem ismertelek, de...

lesztett és 1912-től forgalmazott Kalmopyrin eredeti dobozának címerábrázolása szerepel. A hátoldalra Richter Gedeon idősebb kori félfalakos portréja került.

A kétezer forint névértékű színesfém emlékérmet réz (75 százalék) és nikkel (25 százalék) ötvözettel készültek, súlyuk 14 gramm, méretei 28,43 x 28,43 milliméter. Összesen 30 ezer darabot bocsátanak ki: a tükröfényes változatból 23 ezer, a selyemfényes kivitelből 7 ezer készíthető.

Az emlékérmet a rendelkezésre álló készlet nagyságától függően a kibocsátást követő egy évig névértéken vásárolhatók meg.

A Richter Gedeon Nyrt. azt közölte az MTI-vel, hogy tisztelegve az 1872-ben született gyógyszerész, gyáralapító emléke előtt, Richter Gedeon nevét veszi fel a kőbányai Vaspálya utcának a ma is működő gyógyszergyár telephelye melletti szakasza. A tájékoztatás szerint az évforduló alkalmából emlékművet is emeltek az utcaszakasz elején. Az utcát és az emlékművet D. Kovács Róbert Antal, a X. kerület polgármestere, Bogsch Erik, a Richter Gedeon Nyrt. igazgatóságának elnöke és Orbán Gábor, a társaság vezérigazgatója avatta fel.

A vállalat a 150. évfordulóra emlékezve dorogi és debreceni telephelyén is emléktáblát állít alapítójához – közölte a társaság.

Ismerem az iratot: a VI. csendőrkerület a 420/B.1944. sz. parancsot teljesítve elkeszítette a 95/kt.144. számú, április 14. napjával keltezett Névjegyzéket (név, szül. év, anyja neve, utca, házszám adatokkal) a községi zsidó lakosairól, köztük rólatok is. Ebben a listában szerepeltet te is, apánk is, anyukád és kishűgöd is.

Egyedül apánk menekült meg, aki kénytelen volt „rendezni” családi jogállását, hogy özvegy lett, hogy gyermekeket lett. Holtnak nyilvántási eljárás megindítását kellett kérnie. 46. elején tudta rászanni magát, hogy az irataiból törljék a családját. Több száz ilyen kérelmet kezelt anno a helyi járásbíróság.

1948. augusztusban, igen, több mint két évvel később, már meg is jelent a közlönyben, hogy ti hárman – és anyukád tucatnyi rokona is – elűntek...

Kedves szülőházad, szülőházánk jogászi agyrörszje tehát ezt a talányos, lélektelen és a korabeli magyar hatóságok, hatalmasságok közreműködését elrejtő holtnak nyilvánító minősítést találta föl és ki... Közelebbi által vala a valósághoz, ha azt írjak, elpusztították...

Nemrég jutottam hozzá a rólad, haláldról írott auschwitzi iratmásolatokhoz.

A Häftlings-Personal-Karte szerint 1944. június 26-án „befogadtak” az auschwitzi tábora, majd július 16-án „áthelyeztek” Buchenwaldba. Erre a kartonra aztán valamelyik irodista jó vastag színes plajbással feljegyezte halálod napját: 16.8.44.

Tehát te, a 16 éves schüler június 26-tól augusztus 16-ig „élhetél” ott...

A gép- és kézirásos Sturmann név fölött szerepel az a feljegyzés, hogy te mint pol.ung.Jude elhalálóztál.

Nem eltűntél tehát.

A halál oka: ellenséges légitámadás...

Igen, ha minden igaz, te is építetted azt a vasúti pályát, amit a későbbi felszabadtító repülői akkoriban bombardáltak. Volt esze a német őrzőinek, rátók, foglyokra bízta az ő hadviseléshez kötődő árbájtot, s ha netán ebbe bele akármilyen okból pusztultak, hát zág son...

Ja, a bizonyítványod szerint a német nyelvi érdemjegyed kettes, tehát jó volt...

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletági előfizethető a kiadónál. Postacsíkkód: 11707024-22118480 Terjesztéssel kapcsolatos reklamációi intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, töredés: WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomda munkák: Prime Rate Kft.

ISSN 0133-1353

Programjánlat

Október

Generációk Klubja
(1067 Bp., Hunyadi tér 3. I. em.)

Október 24.: A zongoránál
Fűzy Gábor

Október 31.: Rózsa Péter
(Klubrádió)

Politzer Tamás

Szijjártó kitüntette Jared Kushneret

Szijjártó Péter külügyminiszter New Yorkban átadta a Magyar Érdemrend középkeresztjét Jared Kushnernek, Donald Trump volt amerikai elnök főtanácsadójának a magyar-amerikai kapcsolatok megerősítése és a közel-keleti béke érdekében végzett munkájáról.

A Külügyminiszteri és Külügyminiszterium közleménye szerint a tárcavezető laudációjában hangsúlyozta, hogy napjainkban, a második világháború óta nem látott súlyosságú kihívások közepe, a jelenlegi biztonsági körülmenyek között megnőtt a jelentősége azon kezdeményezéseknek és személyeknek, akik sikeresen dolgoznak a békéért.

Jared Kushner a béké diplomatajának nevezte, aki az úgynevezett Ábrahám-megállapodások tető alá hozásával jelentős lépéset tett annak érdekében, hogy békét teremtsen a közel-keleti térségben, amely az elmúlt évtizedekben a legkevésbé erről volt ismert.

Kiemelte, hogy Közép-Európa és Magyarország több okból is különleges figyelmet szentel a Közel-Keletnek. Egyebek mellett azért, mert a régió biztonsági helyzete meghatározza, befolyásolja a közép-európai térség biztonságát is, illetve azért, mert izraeli állampolgárok tisz- és százezrei rendelkeznek magyar gyökerekkel, s az ő biztonságuk és jólétük rendkívül fontos hazánk számára – mutatott rá.

Szijjártó Péter kijelentette, hogy Donald Trump elnöksége alatt volt a legjobb a kapcsolat Magyarország és az Egyesült Államok között. Márpédig – mint mondta – ez nem magától alakult ki, hanem dolgozni kellett érte, és ebben Jared Kushnernek nagy szerepe volt.

Majd úgy vélekedett, hogy ha Donald Trump nyerte volna meg az előző amerikai elnökválasztást, akkor valószínűleg nem tört volna ki a háború Ukrajnában.

A közelgő félidős amerikai választások kapcsán pedig leszögezte, hogy minden a magyar kormány a kölcsönös tiszteletre alapozza a külpolitikáját, így

Szijjártó Péter átadja a Magyar Érdemrend középkeresztjét Jared Kushnernek, Donald Trump volt amerikai elnök főtanácsadójának

Fotó: MTI/KKM

nem akar nagyon belemenni a témaába, hogy ne merüljön fel a beavatkozási kísérlet gyanúja, de egyértelműen szurkolnak a Republikánus Pártnak.

Jared Kushner köszönőbeszédében aláhúzta: eleinte azt hitte, hogy Európa sokkal aktívabb partner lesz a közel-keleti béketeremtést célzó erőfeszítések terén, azonban mindenki csak ugyanazokat a frázisokat hangoztatta, ugyanazzal akart tovább próbálkozni – sikertelenül.

Szavai szerint Szijjártó Péter ezzel szemben partnernek mutatkozott, jó ötletei voltak, hasznos javaslatokat tett, s azt mondta neki, hogy ha változást akarnak elérni, akkor mással kell próbálkozni, mint ami addig nem működött.

Amikor Európa részéről segítségre volt szükségünk, először minden Péter hívta fel – fogalmazott. (MTI)

Gyógyszertámogatás

Az időnként szükségessé váló, átlagosnál drágább gyógyszer beszerzéséhez lehet támogatást igényelni. A támogatás felső határa nincs rögzítve, de tájékoztatásul közöljük, hogy az eddig gyakorlatunkban 50.000 Ft volt a legnagyobb összegű támogatás.

Támogatási akciókon magánjellegű, az anyagi fedezete biztosított, és a hozzáink beérkezett adatokat az előírt titoktartással kezeljük. Várjuk a rászorulókat jelentkezését.

Részletesebb tájékoztatás a következő telefonszámon kapható: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.

NAPTÁR

Október 21., péntek

Tiszi 26.

Gyertyagyújtás: 5.27

Október 22., szombat

Tiszi 27.

Újholidhirdetés

Október 25-26., kedd-szombat

Szombat kimenetele: 6.30

Október 28., péntek

Tiszi 30. - chesván 1. Újholid

Gyertyagyújtás: 5.15

Győztünk!

A Dohány és a Rumbach lett az év legjobb rendezvényhelyszíne

Mint augusztus végén beszámoltunk róla: a Dohány utcai zsinagó-gakomplexum és a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga a Budapest kategóriában bekerült az Év Legjobb Rendezvényhelyszíne három esélyes jelöltje közé. Most pedig arról adhatunk hírt, hogy győztünk! A Business Traveller magazin olvasói és az üzleti utazóközönség szavazatai alapján a Dohány és a Rumbach lett a legjobb rendezvényhelyszín kategória győztese.

A Turizmus Kft. által működtetett Business Traveller Hungary Magazin a hazai turisztikai szakma egyik legrangosabb orgánuma, amely igen nagy presztízzsel rendelkezik az üzletágban. Ez adta a jelentőséget annak, hogy a Dohány utcai zsinagóga-komplexum és a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga idén nyáron – a szakújságírók és a turisztikai szakemberek szavazatai alapján – bekerült az Év Legjobb Rendezvényhelyszíne három esélyes jelöltje közé.

Az eredményhirdetés ismeretében Róna Iván, a Mazsihisz turisztikai igazgatója elmondta: Pályázni csak egy név alatt lehetett, így az ismertebb és már megfelelő branddel rendelkező Dohány utcai zsinagógát jelöltük név szerint, de a szavazók számára a helyszín bemutatásában hangsúlyosan szerepelt a Rumbach is, amely a Hitközség szerves része, és amely kiváló adottságokkal rendelkezik kulturális és egyéb rendezvények meg tartására. A szakmai közönség tehát mind a Dohányt, mind a Rumbachot értékkelve szavazta meg, hogy Hitközségünk két komplexuma legyen a kategória győztese.

Róna Iván hozzá tette: A díj igazi ér-

Csoportkép a díjazottakról, bal szélen Kiss Henriett, a Rumbach igazgatója és Róna Iván

Fotó: Grósz Balázs / turizmus.com

ték az jelenti, hogy csak pár szava-

tattal maradtunk le a kongresszus-

szervezőknél a Hungexpo új kongresz-

szusi központja mögött. Ez utóbbiról

azt kell tudni, hogy business-konfere-

ncia helyszínként a rendezvény-

szervező szakma a Hungexpo új léte-

sítményét jelölte az első helyre, hiszen

Magyarországon eddig sosem épült

legalább háromezer fő befogadására

alkalmat kongresszusi központ, ahol

nagy nemzetközi orvos- és egyéb tu-

dományos tanácskozásokat lehetne

rendezi.

A hivatás- és rendezvényturizmus

szakmában a nagy nemzetközi tudományos konferenciák jelentik a leg-

nagyobb üzletet, s mivel 2022-re el-

készült a Hungexpo 4 ezer fős objek-

tuma, a business-konferenciában ér-

dekelt cégek nyilván ezt díjazzák. De

a szakmai nagyközönség bennünket

választott mint a legizgalmasabb és

legjobb MICE-helyszínt, amire na-

gyon büszkék vagyunk, és azok lehe-

tünk a jövőben is – fogalmazott Ró-

na Iván.

A turisztikai igazgató által említett angol MICE betűszó a meetings (találkozók), incentives (ösziönző utak), conferences (konferenciák), exhibitions (kiállítások) szavak kezdő-

betűiből áll, s a MICE legfontosabb

jellemzője, hogy ez a legjövedel-

mezőbb üzletág a szakmában.

Most, hogy a Rumbach és a Dohány

utcai zsinagóga-komplexum megnyerte

a legjobb rendezvényhelyszín kitün-

tető címét, ez jelentős promociós

lehetőségezhet juttatja a Mazsihisz

turisztikai látványosságait a rendez-

vényturizmus hazai és nemzetközi pi-

acián. Köszönjük a szavazatokat és

gratulálunk a pályázóknak!

Hanna – szabadesés több szólamban

Füge Produkció – Szentendrei Teátrum

1944. november 7-én sortűz végzett a 23 éves Szenes Hannával még a tárgyalása befejezése előtt a Margit körúti fogházban. Világosszerte ismerik eletútját és költészét, saját haza-jában, itthon mégis szinte ismeretlen. Kém volt, költő, szabadságharcos vagy nemzeti hős? Hanna versei, naplója, édesanya és bajtársai visz-

szaemlékezései mögött egy olyan lány történetét fedezhetjük fel, aki-nek volt bátorsága elhagyni Budapestet egy jobb élet reményében. Aki oly korban élt, amikor a háború ok volt az emberi méltóság eltiprására, a közönyre, a vérontásra; aki Palesztinában kétkezi munkával akart egy új országot építeni. Képes volt áldozatot vállalni: visszatért a megszállt Magyarországra egy titkos ejtőernyős alakulat tagjaként, hogy akadályozza sorstársai deportálását. Története a veszeségek és a bátorság el nem mesélte múltja, velünk élő jelene. Hiszen csak az hal meg, akit elfelejtenek.

Szereplők: Bíró Eszter, Widder Kristóf. Szenes Hanna naplójából, verseiből, valamint édesanya és bajtársai visszaemlékezéseiből összeállította: Tóth Réka Ágnes és Widder Kristóf. Zene: Föld Sándor. Versek: Szenes Hanna. Dramaturg: Tóth Réka Ágnes. Látvány: Pető Kata. Konzulens: Dénes Gábor, Ungváry Krisztián. Fény: Kormosói Róbert. Hang: Langó Ádám. Rendező-asszisztens: Kóti Eszter. Rendező: Widder Kristóf.

Jegyek: <https://juranyi.jegy.hu/program/hanna-szabadeses-tobb-szolamban-138363>

Percek tánca színpadon és filmen a Sabbathsonggal

Film készül a Szenes Hanna életét feldolgozó zenés játékból

Az alapításának 25. évfordulóját jövőre ünnepelő Sabbathsong Klezmer Band már több mint egy évtizede foglalkozik Szenes Hanna munkásságával. Most kettős apropóból beszélgettünk Masa Tamással, az együttes vezetőjével: egyszerűen annak kapcsán, hogy a mártír költő életéről szóló Percek tánca című zenés játék újra színpadra kerül (ezúttal a Budapesti Operettszínház Raktárszínházban október 20-án); másrészt szóba került az is, hogy már javában készül a színpadi mű filmváltozata.

A Sabbathsong Klezmer Band 2010-ben kezdték Szenes Hannával foglalkozni a Mensch Alapítvány felkérésére, amikor is a mártír költő tiszteletére magyar és izraeli ejtőernyősök emlékugrást hajtottak végre Budaörson, majd az együttesünk gitárosa, Szentkirályi György 2013-ban határozta el, hogy megzenésítse Szenes Hanna versét – avat be az előzményekbe Masa Tamás zenekarvezető, a Sabbathsong Klezmer Band énekesé és trombitásá.

Elmondása szerint a Szenes Hanna naplójából és verseiből általa, valamint a felesége, Masa Anita énekesnő által írt Percek tánca című zenés játékot 2016-ban adták elő először, s azóta az ország számos városában bemutatták már. A darabban a mártír költő Bódi Mónika, a zenekar sokoldalú hegedűse alakítja, az édesanya bőrébe Masa Anita bújt, míg a Szenes Hannát kivégző Simon Gyulát Masa Tamás alakítja. A produkciónban a teljes Sabbathsong Klezmer Band előben játszik a színpadon, Garai Róbert színművész pedig narrátorként és Hanna egy-egy versének tolmacsolójaként is közreműködik.

Időközben Szenes Iván egyes dalai is bekerültek az előadásba, amiről Masa Tamás azt mondta: Szenes Andrea, Szenes Iván lánya felkérésére adták elő a darabot 2019-ben a Szenes Iván téren található Szenes Színházban is, s az ő kérésére illesztettek bele az előadásba néhány dalt Szenes Ivántól is. A névazonosság egyébként rokonságot is takar, hiszen Szenes Iván édesapja, Szenes Andor az unokatestvére volt Hanna édesapjának, Szenes Bélának. 2021-ben, Szenes Hanna születésének centenáriumú évében a Sabbathsong Klezmer Band közel 10 vidéki helyszínen játszotta el a Percek tancát a Mazsök támogatásával.

Az idén sajnos eddig nem kaptak nagyobb összegű támogatást, de mivel az ügy fontos számukra, ez évben is – ahogy korábban tettek – önerőből viszik tovább a darabot. Aki szeretne segíteni, az adójá 1%-ának felajánlásával, illetve a Facebook-oldalon található számlaszámon támogathatja a Tisza Művészeti Társulatot, melynek keretein belül működik a zenekar.

A Sabbathsong fellépett az idei Zsidó Kultúrális Fesztiválon is, s azok kedvéért, aiknek esetleg már nem jutott jegy a Hegedűs Gyula utcai zsinagógában, s lemaradtak a produkciónról, hadd említsük meg: találkozhatnak a Sabbathsong Klezmer Banddel október 20-án a Budapesti Operettszínház Raktárszínházban, ahol a Percek tánca lesz műsoron. Masa Tamás ennek kapcsán elárulta azt is: Tucker András rendezésében már javában készül a film, amelynek alapját Percek tánca képezi. Forgattak Szenes Hanna egykor iskolájában, forgattak börtönben is, egyszóval igyekeznek hiteles, a mártíthoz méltó alkotást bemutatni.

S végül egy utolsó hír, aminek az Új Élet izraeli olvasói örülhetnek: a zenekar négy tagja, Bódi Mónika, Masa Anita, Masa Tamás és Szabó Bálint novemberben a 100 tagú Cigányzenekarral vendégeskedik majd Ercben. Ha tehetik, legyenek ott!

A Sabbathsong legrövidebb eseményeiről az együttes honlapján (www.sabbathsong.hu) és Facebook-oldalán (Sabbathsong Klezmer Band) tájékozódhatnak.

Kácsor Zsolt

Magas rangú állami kitüntetésben részesült Éger Edit

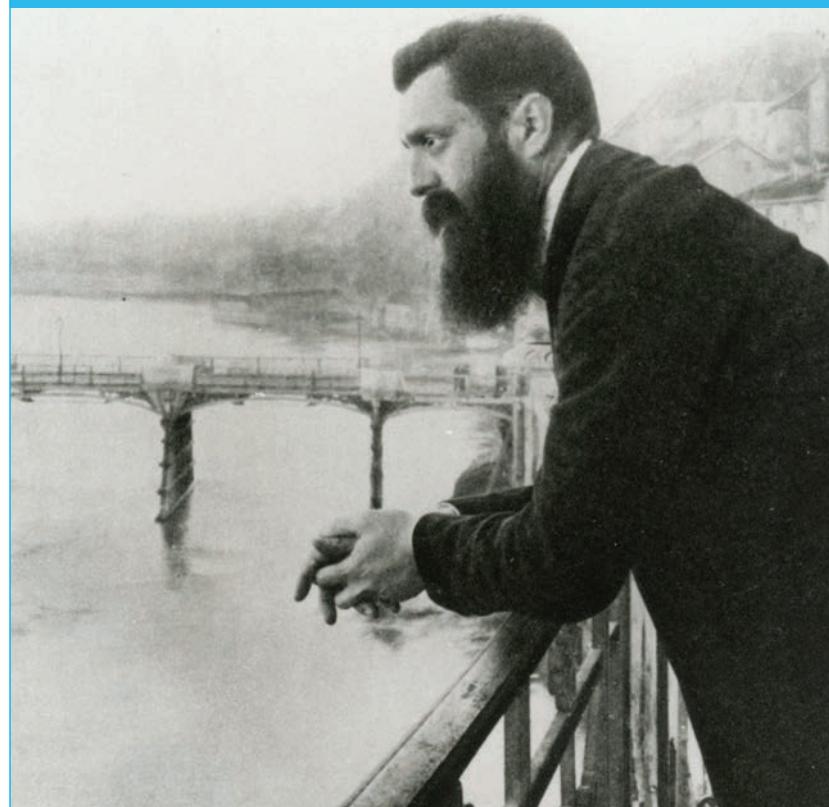
Novák Katalin San Diego-i otthonában kereste fel Edith Egert, azaz Éger Editet, a magyar születésű, zsidó származású írót, pszichológust, holokausztúlőt. A köztársasági elnök a Magyar Érdemrend középkeresztre kitüntetést adta át a 95 éves terapeutának, aki a poszttraumás stressz-szindróma kezelésében szerzett hírnevet.

Éger Editet a saját, háborús időkben szerzett traumája okozta szenvédés enyhítésének szándékába indította el a pszichológusi pályán. A náci koncentrációs táborban megélt időszakról szól a Döntés című, 2017-ben megjelent visszaemlékezés-kötete, amely a New York Times és a Sunday Times sikerlistáján szerepelt. Második könyve, az Ajándék – 12 lecke, hogy miként menthetjük meg az életünket 2020-ban látott napvilágot. Éger Edit a közmédia-nak adott nyilatkozatában elmondta, „a magyar szív és lélek minden élni fog, sokáig”, majd hozzájatte, hogy ő minden, amíg csak él, magyar lesz.

„Megtisztelő találkozás dr. Edith Egerrel, aki magyarságára büszke pszichológus, író, holokausztúlő, a Döntés és az Ajándék című bestsellerek szerzője” – fogalmazott Facebook-oldalán az államfő a személyes találkozóról. „Zsidó származása miatt szüleivel és egyik testvérevel 17 évesen került a kassai gettóba, majd Auschwitzba. Magyarországról a kommunista diktatúra elől menekültek az Egyesült Államokba. A megélt borzalmak ellenére életét a másokon való segítsének szentelte. Ma San Diego-i otthonában a Magyar Érdemrend középkeresztre kitüntetést adhattam át neki. Köszönöm a felemelő beszélgetést, Isten éthesse egészégenből!”

(MTI, Novák Katalin Facebook-oldala)

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

az Ön Öröksége is hozzájárulhat e célhoz.
Keren Hyesod UIA, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tölünk megtudhatja hogyan
E-mail: eli.keidar@kerenh.hu
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-8487380

